

u. fond
na podporu
umenia

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Jurinova jeseň 2019

**ZBORNÍK VYBRANÝCH PRÁC 15. ROČNÍKA
CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ
SÚŤAŽE DUCHOVNEJ TVORBY.**

Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja

2019

Odkaz Pavla Hrtusa Jurinu v Kysuckej knižnici v Čadci

k 100. výročiu narodenia Pavla Hrtusa Jurinu

Pavol Hrtus Jurina 1919 - 1994

Pavol Hrtus Jurina sa narodil 1. októbra 1919 v Klokočove. Maturoval na reálnom gymnáziu v Nitre (1939), v rokoch 1939 – 1944 študoval na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. Od septembra 1944 pracoval ako kultúrny referent a redaktor v Spolku sv. Vojtecha v Trnave. Po absolvovaní päťmesačnej základnej vojenskej služby v Ostrave sa vrátil do Trnavy, kde redigoval dve edície Spolku sv. Vojtecha a pracoval ako vedúci vydavateľského oddelenia. 1. mája 1948 emigroval cez Česko do Nemecka, kde zostal v zbernom tábore utečencov v americkom okupačnom sektore Nemecka. Začiatkom decembra odcestoval do Austrálie, odkiaľ sa už domov nikdy nevrátil. Na austrálskom kontinente najskôr pracoval v rokoch 1949 – 1951 ako robotník Juhoaustrálskych železníc v Tailem Bend, neskôr ako úradník Olympic Cables, zamestnanec firmy Vickers Ruwolt a v rokoch 1962 – 1985 ako profesor latinčiny, literatúry a filozofie na austrálskych stredných školách. Prekladal rôzne diela z angličtiny a taliančiny. V roku 1985 odišiel do dôchodku, žil na predmestí Melbourne, v rodinnom dome v austrálskom štáte Victoria. Zomrel 31. decembra 1994 v Melbourne.

Pavol Hrtus Jurina svojimi prózami upozornil na seba literárnu kritiku už na Slovensku. Pre jeho prozaické dielo je charakteristická silná obrazotvornosť literárneho jazyka, determinovaná znalosť rodných kysuckých reálií. V jeho dielach nám pred očami oživa charakteristický svet kysuckých lazov, v ktorom má každá postava neopakovateľné miesto. Pavlovi Hrtusovi Jurinovi sa podarilo vytvoriť cyklus vrchárskych próz, ktorý má svoje uznané miesto v slovenskej lyrizovanej próze. Detailnú znalosť rodného kysuckého prostredia a rozprávačský talent uplatnil i v ďalších prózach vydaných v exile. Pre celú jeho tvorbu je príznačné vstúpenie a prelínanie vrchárskych lyrických nálad, tlmených racionalizmom konkrétnej životnej skúsenosti.

V dielach slovenských literárnych kritikov a v encyklopédiách sa v socialistických časoch Pavol Hrtus Jurina nevyskytoval. Až po páde komunistického režimu sa verejnosť začala postupne zoznamovať s tvorbou exilových spi-

sovateľov. V regionálnom týždenníku Kysuce, ale aj v iných celoslovenských periodikách sa začalo objavovať meno aj klokočovského rodáka, Pavla Hrtusa Jurinu - ukážky z jeho tvorby, recenzie na jeho diela alebo rozhovory s autorom. Oficiálne sa P. H. Jurina zaradil medzi slovenských spisovateľov v roku 2001 zaradením do *Slovníka slovenských spisovateľov 20. storočia*, kde sa zdôraznila jeho schopnosť detailne vykresliť dávny svet kysuckých kopaníc. V publikácii *Osobnosti Kysúc*, ktorú zostavil kolektív autorov pod vedením Antona Blahu je uverejnený jeho objektívny životopis i tvorba. Príspevky o Jurinovi vychádzali čoraz častejšie aj v regionálnych týždenníkoch *Kysuce* a *MY Kysucké noviny*, tu uverejňovali spomienky na jeho tvorbu kysuckí rodáci hlavne Peter Kubica, Jozef Marec, Ladislav Paštmák ... Život, literárnu i publicistickú tvorbu Pavla Hrtusa Jurinu podrobne mapuje vo svojej publikácii s názvom *Exulant, ktorý neodíšiel* známy publicista Pavol Holešiak, ktorý sa zameriava práve na nášho kysuckého predstaviteľa slovenskej katolíckej prózy. Životu a dielu Pavla Hrtusa Jurinu sa vo svojej edičnej činnosti pravidelne venuje aj Kysucká knižnica v Čadci. Pri jubilejných výročiach autora vydáva bibliografické letáky, personálne bibliografie i životopisné medailóny. V roku 2004 pri príležitosti 85. výročia narodenia a 10. výročia úmrtia vydala zborník z názvom *Dávno a potom...* O rok neskôr vyšlo jeho druhé doplnené vydanie. Úsek regionálnej dokumentácie a výskumu regionálnej literatúry v Kysuckej knižnici v Čadci monitoruje a eviduje všetky dostupné publikované články a knihy o Pavlovi Hrtusovi Jurinovi a buduje cenový archívny fond o živote a literárnej tvorbe autora.

Pavol Hrtus Jurina ako významný predstaviteľ slovenskej exilovej literatúry má svoje čestné miesto na *Literárnej mape Kysúc*, ktorá je umiestnená v priestoroch Kysuckej knižnice. V knižnici sa okrem besied a odborných seminárov, venovaných živote a tvorbe tohto výnimočného exilového spisovateľa, organizuje každý rok na jeho počesť celoslovenský festival duchovnej tvorby pod názvom *Jurinova jeseň*. Súčasťou festivalu je celoslovenská literárna súťaž duchovnej tvorby v kategóriách poézia a próza v slovenskom jazyku. Hlavným organizátorom je Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a obec Klokočov. Ďalšou významnou aktivitou Kysuckej knižnice v Čadci bolo vytvorenie **Pamätnej izby** venovanej životnému literárnemu dielu spisovateľa. Exponáty z pozostalosti Pavla Hrtusa Jurinu, ktoré si môžete prezrieť v Kysuckej knižnici, venovala knižnici p. Emília Smažáková s rodinou a rodina Korčeková z Klokočova. Jurinu ako spisovateľa tu sprítomňujú jeho osobné predmety – písací stroj a pracovný stôl, prepracované rukopisy, skriňa, oblečenie. V presklených vitrínach sú uložené ďalšie predmety:

prvé peniaze zarobené v Austrálii, ktoré nikdy neminul; nástenný drevený kríž, ktorý mu bol oporou v ťažkých časoch emigrácie; okuliare, ktoré mu pomáhali pri písaní a spisovateľskej práci. Pozornosť si však zaslužia aj ďalšie exponáty - kráľovský Certifikát o udelení štátneho občianstva Austrálie a Apoštolské požehnanie Pápežského úradu Vatikánu, ktoré mu osobne odovzdal pápež Pavol VI.

Návšteva Pamätnej izby si zasluži pozornosť a iste obohati kultúrny rozhľad návštevníkov. Nám Kysučanom snád' dodá aj značnú dávku chýbajúcej hrdosť a lokálpatriotizmu.

Zostavovateľky

ZÁPISNICA

Lenka Kónová (Modlitba stromov), Miroslav Gálik (Kamaráti, Modlitba),
Magdaléna Martišková (Dychovka a ďalšie invazívne vzory)

Zápis z vyhodnotenia Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby v kategóriách poézia a próza Jurinova jeseň 2019

Odborná porota pracovala v zložení: predseda: **Teodor Križka**
členovia: **Ján Gallik, Katarína Džunková**

Odborná porota hodnotila súťažné práce celkovo 85 súťažiacich v kategóriách
poézia a próza, ktorí zaslali spolu 242 súťažných prác.

V kategórii poézia bolo hodnotených 56 autorov, ktorí zaslali 203 súťažných
prác a v kategórii próza 29 autorov a 39 prozaických textov. Po vzájomnej doho-
de navrhuje odborná porota udeliť ocenenia týmto súťažiacim:

CENA JÁNA HARANTU:

Lucia Česáková, OSSR (Premieňaj ma, Z tmy do svetla)

MIMORIADNA CENA 15. ROČNÍKA JURINOVEJ JESENE 2019: Július Homola

POÉZIA

- I. neudelené
- II. miesto: **Júlia Rakovská** (Momentka, Časozberná)
- III. miesto: **Karolína Kováčová** (Zo sna, Zo sveta, Z rozprávky)

ČESTNÉ UZNANIA:

František Pláteník (Človek prasklina, Prosba k Bohu, Vyjednávanie s Bohom),
Lucia Kiácová (Neveríš), **Alex Zamborský** (Vojnový reportér, Povolanie syn),
Marek Drozd (Predpoludním), **Anna Lažová** (Smútok), **Mária Štrauchová**
(Prach a vietor, Smetisko sveta), **Viera Borbašová** (Láska), **Zuzana Martiško-
vá** (Pod krížom...), **Alžbeta Žatková** (Alpská lúka v Sampore), **Pavol Ondřík**
(Priateľia oblaky, Zjavenie v meste), **Mariana Ibrahimí** (Jeseň), **Jana Cigáni-
ková** (Spíchló, Nedele), **Magdaléna Tkáčová** (Do prachu), **Alžbeta Pavelo-
vá** (Úzka cesta), **Sr. Bonaventúra Terezia Šmídová**, OSF (Okamih stvorenia),

PRÓZA

- I. miesto: **CENA PAVLA HRTUSA JURINU:**
Jozef Páleník (Prispievateľ, Žiadosť)
- II. miesto: **Edita Ďurčová** (Christus regnat)
- III. miesto: **Lucia Herceková** (Misia)

ČESTNÉ UZNANIA:

Jana Belková (O štyroch ročných obdobiach), **Danica Jančárová** (Bez domo-
va), **Judita Ďurčová** (Requiem planúcich nádejí), **Jana Cigániková** (Vlastnila
bakul'ku), **Jozef Kottra** (Keď pomáha anjel), **Eva Eperješiová** (Spomienková
mozaika), **Daniel Šimásek** (Lipa), **Jerguš Radačovský** (V tieni pravdy), **Vero-
nika Vozárová** (Tam, kde rastú stromy), **Mária Ivančíková** (Spomienky), **Mo-
nika Kubričanová** (Stopy v piesku), **Ondrej Šály** (Študentský život), **Katarína
Holcová** (Klaudia)

V Bratislave dňa: 23. septembra 2019 Predseda odbornej poroty Teodor Križka

Cena Jána Harantu

Premieňaj ma

Moje srdce hnané
túžbou vystúpiť
do výšin ticha
samoty s Bohom

ako Mojžiš
„od horiaceho kríka“
ožiarený Tebou
sťá v kúpeľi slnka

a prorok Eliáš
„od tichého vánku“
konečne hladí
očami Tvár...

...Toho, Ktorý Je
– milovaného Syna
v skveľúcom sa ruchu
beľšom ako sneh!

Dotyk čistej Lásky
povali na kolená
človeka v úžase
čo stráca reč...

V oblaku prítomnosti
jak traja králi
adorujú Premeneného...
Tábor na oltári...

... Ty, premenený,
ostávaš medzi nami
a Hostie biely
vytráža mi dych...

Zotrúvam v načúvaní...
Premieňaj ma naskrz,
nech stále hľadám Teba
v sláve i na kríži...
....*aj v kúske Chleba!*
Zrenička Otcovho oka,
dobré je nám tu...!
....nič okrem Teba!

Z tmy do svetla

Do tmy, čo
zaliata jeho svet,
prenikol lúč
Tvojho pohľadu...

Srdce mu bilo
ako zvon
na veži kostola
v hustom oblaku

a z duše sa dral
živený túžbou
uzrieť ťa –
hlas z hĺbok...

... duše utopenej
v slepote,
dotknutej
Prítomnosťou!

Neutícha
volanie pokory
o Tvoju lásku
otvárajúcu oči...

...aby uvidel
pravdu o Tebe
a hriešnikovi,
čo prenikol až

do srdca Boha!
V ňom našiel
cenu života,
života vo svetle!

Všetko sa začalo
pri bránach Jericha,
boli tam dvaja –
Bartimej a ja...

Pod križom

V bolestnom zástupe nás príboj žiaľu ráňa,
mrak ťažkých spomienok sužuje bez prestania.
Prudko nám búšia srdcia ako nárek zvonov,
o súcit prosia duše umučených miliónov.

Ach, zakryme si oči, snáď tie kostry zmiznú,
zgniavení ľudia pod čižmou komunizmu.

Krv, slzy, násilie, pálcivý ston vzlykov,
ohavné výčiny surových bezbožníkov.

Zlý duch nenávisť ničil Božie dielo,
rad statočných vzoprel sa mu smelo...

Tu, hľa, nad hroby sa vzpína nahý križ z ocele,
Pane, len tvoja láska bolesti zacieľ.

Pod križom múr väzníc, šibenie mrákava,
duch nevinných obetí ticho sa privráva:

Postojte, rodáci, počujte našu záveť,
vám a potomkom na stálu pamäť.

Bránili sme právo, vieru nás i našich otcov,
pomstivý satan užkrtil nás krutou mocou.

Pre život v slobode – večný Boh svedkom je
byť verný až pod šibeň, kázalo svedomie.

Nádejnú mladosť zoťala potupná smrť,
na našu obetu nesmiete zabudnúť.

Bráňte pravdu a život, chráňte slabých!

Vý – Vaša Dobrota

budete navždy piť z prameňa života.

Odborná porota ocenila i prozaickú tvorbu **Júliusa Homolu:**
Odvlečenie saleziánov zo Žiaru nad Hronom Svätý križ nad Hronom
v noci 14. apríla 1950.

Slovensko vo víchrici 1968 – 1989. Za pravdu a spravodlivosť.
Osobnosti a hrdinovia. Zločinci a ich obeť.

Viera a veda nie je konflikt.

Minoriadna cena

15. ROČNÍKA JURINOVEJ JESENE 2019

Cena Pavla Hrtusa Jurina

V KATEGÓRII POÉZIA

- I. miesto: neudelené
- II. miesto: Júlia Rakovská
- III. miesto: Karolína Kováčová

M o m e n t k a

Rána sú sivé, trochu trpkokyslé,
len do kávy pár kociek naskáče.
Zrazu ti čosi nechce odísť z mysle,
tak ako chvíle s vôňou Versace.

Potom však opäť zmiznú v nenávratne
a rozlejú sa ako kolomaž.

Keby si mohol stopnúť ihlu z platne,
dal by si za ne stokrát viac než máš.

Č a s o z b e r n á

Dni majú príchut' prvej liturgie,
poludnie rozmieňa ich na drobné.
Čas svoje stopy často nezakryje,
možno aj ony bežia podobne.

Opäť nám sadá k nohám ďalšie leto
a slnko zberá plody z patény.
Čas nemá meno, snáď iba Boh vie to,
bez Neho by bol iste stratený.

Z o s v e t a

Vždy každá láska dotýka sa sveta,
iba svet sa občas nedotýka lásky.
V Narodení sa narodili dejiny Večnosti
a teraz dejiny umierajú v tých,
čo sa nemohli narodiť.

Ale Večnosť dýcha aj v nich.

Ľudské ruky sa podobajú na kosti.
Sú poriskami prehliadaných vojen,
rúbu miazgu a nechávajú za sebou
vyprahnuté lesy.

A po rúbaniskách motajú sa deti,
trhajú si šatky na malinči,
uveria ruke, ktorá kriesi
a je krvavá od poslednej jahody.
Aj tne, aj hľadá zablúdená ruka
starý svet a novú rukoväť,
kým sa jej opäť dotkne dieťa,
kým ku dieťaťu nepôjde na spoved'.

Z rozprávky

Sedem hôr, sedem dolín, sedem riek.
Tri cesty - len jednou možno prejsť
za jeden ľudský vek.

Medený, strieborný, zlatý les
vpálený do zraku spieva, cvendží okolo ucha
a zatiaľ cúvaš na koni, čo ledva nohy šúcha.
Až pod kožou to vieš, že silnejšie než tisíc mečov
je rameno, ktorým podopieraš soka.
A nad zlato sol' ti pri tom steká z oka.

Jediná z troch ciest a iba jeden život.
Nad kráľovstvo je dar darov, že v ňom môžem milovať.
Je láska číra, živá voda a občas krehká inovat'.

ČESTNÉ UZNANIA v kategórii POÉZIA

František PLÁTENÍK

Lucia KIÁCOVÁ

Alex ZAMBORSKÝ

Marek DROZD

Anna LAŽOVÁ

Mária ŠTRAUCHOVÁ

Viera BORBAŠOVÁ

Zuzana MARTIŠKOVÁ

Sr. Alžbeta ŽATKOVÁ

Vdp. Pavol ONDRÍK

Mariana IBRAHIMI

Jana CIGÁNIKOVÁ

Magdaléna TKÁČOVÁ

Alžbeta PAVELOVÁ

Sr. Bonaventúra Terézia ŠMÍDOVÁ, OSF

Lenka KÓNOVÁ

Miroslav GÁLIK

Magdaléna MARTIŠKOVÁ

FRANTIŠEK PLÁTENÍK

Človek prasklina

Pane, (som človek prasklina).

Ty to vieš?

Zatmel moju prasknutú dušu Pane, - (spoved').

Zatmel ju tvojim božským tmelom, - (prijímanie).

Je spústa prasklín na Zemi, ktoré čakajú na tvoj božský tmel...

Prosba k Bohu

Moja duša je vyčerpaná, Bože.

Neviem, či k Tebe doletím, Bože.

Zvráskavelo mi srdce,
ani bypassy ho nechcú.

Slzy sú riečiskom môjho srdca.

Stareckými škvrnami

mám posiate celé telo.

Však to vidíš, Bože?

Brázdy na tvári

mám vyorané radlom.

Pluhom života.

Stali sa mojimi milenkami.

Dožič mi ešte chvíľu života

a blaženú smrť, Bože...

Priprav ma, Bože

na odchod z tohto sveta...

Výjednávanie s Bohom

Bože, vráť mi okamihy šťastia...

Aspoň vo sne, Bože.

Kam sa podeli, vrav...

Zlé okamihy môjho života si nechaj.

Skladám ich na Tvoje križie...

Bože, ja som bez Teba iba ničota.

Nauč ma zvládať okamihy života v časnosti tohto sveta.

Sprav to, Bože,

Otče, Synu, Duchu Svätý.

Pomôž mi, nenechávaj ma v tom samého.

Nechcem byť smutný.

Bože, skúšaj ma!

Zacel' moju prasknutú dušu.

Bože, Ty vieš, čo Ti chcem povedať?

Sú okamihy, keď sa na Teba hnevám,

keď na Teba kričím,

keď beriem Tvoje Božie meno nadarmo.

Hneváš sa na mňa, Bože?

Ty vševedúci, všemohúci a milosrdný Bože,
som hriešny človek.

Odpustiš mi, Bože?

Môžem ešte dúfať v život s Tebou?

Dobrotivý a láskavý Bože,
príjmeš ma?

Nie je už neskoro...

Neveríš

Že príde jar

keď hrabeš sa
v archívoch

Nachádzaš náznaky.....

kedysi kvitli čerešne
a v noci
prichádzali búrky

Keď nezľakneš sa

Stránok zabudnutých

A siahneš za
vedecky
dosiaľ
neoverenými zdrojmi

Nových vôd
ktoré ťa
podmyjú
Od základov

Aby si mohol
začať
stavat' na skale

Vojnový reportér

Noc začala tancovať druhé kolo,
 tebe po papieri,
 dve izolované sústavy,
 lampa ti kradne tmu,
 zhasni ju,
 platí zákaz svietenia,
 aj vychádzania.

 Slnko však vyjde,
 má priepustku,
 tancuje po papieri,
 až sa ti atrament vplýja do krvi.
 Z obliehaného Damasku sa hlási,
 reportér Šavol...

Povolanie Syn

Dobiehaš do cieľa,
 miesto dažďa padá štrk,
 padáš,
 dnes advokáta mať nebudeš,
 korunný svedok už vrátil úplatok,
 dáv má rád zlých chlapcov, však Barabáš?

Vojaci si ťahajú zápalky,
 prezumpcia nevinu ešte neexistuje,
 povolanie Syn sa naplnilo,
 Eli, Eli, lema sabachtani?

O tretej zhasnú lampy v celom meste,
 svietiť ich tak skoro neuvidíme,
 najsôr v nedel'u ráno,
 parte nebude vyvesené dlho.

MAREK DROZD

Predpoludním

1)	Výsunula sa chrámová opona
plánovaného nedefňajšieho výpredaja
na škoricu a klinčeky	3)	Poznanie
Božej pravdy
je poznanie
že človek v nej
na báze vlastnej
prirodzenej povahy
vôbec nie je schopný žiť
	Netrepezlivý dav sa iba nedbalo pre-
žehnal
a vrátil do supermarketu		
	Po chvíli sa však rozliezol
a načisto vyfarbil
do rôznorodého polotovaru
rozličnej kvality		Napokon mŕtva
telesná viera
„zabila Boha“
a vo svojich
formálnych prejavoch
predvádza len
veľké odpadnutie...
2)	Kontrolne
kontrolovane
kontrolujúce
zriadenie
stále
nečinnnejšieho
kolobehu
ľudského života		

Smútok

Nádeje
 Ideály
 Splašené sny
 Všetko vezieme
 bolestivou cestou
 Kvapkajú poslednú
 žiadosť do zabudnutej
 fontány smiechu
 z ktorej nepadajú
 ružové lupene
 ale slzy kajúcnikov
 v objatí bieleho smútku

Prach a vietor

I.

Prišiel si ku mne dávno predtým,
 Ako som uzrel svetlo tohto sveta...
 Zaklopal si a čakal. Nepúšťal som ťa do svojho srdca,
 Lebo som sa bál.
 Bál, že nepochopím Tvoje svetlo.

Pochopil som ho!

Je všetko čo dnes mám, zalialo celé moje bytie,
 Zalialo priestor, kde boli len veci sveta, je vo mne,
 Žije!

Dáva mi nový rozmer, nový pohľad.

Nedovolí, aby som spadol na dno, kde si ma samého a opusteného našiel.

II.

Vídel som zhora Tvoju ľudskú snahu,
 Ved' kráčať si už mohol iba sám,
 A okolo tú prázdnu ľudskú pravu, keď nebol s tebou nikto iba v srdci Pán...
 Zložil si na mňa svoju ľudskú biedu, zložil si city, zdravý rozum, bremená,
 niesol si ťarchu, výsmech, potupenie,
 Vtedy som videl, že si hosťom môjho nehmotného sveta.

Tie ľudské slzy stokrát nevyliate

Tá Tvoja duša stokrát skúšaná, len v žiari ohňa mojej skúšky,

Už nie je iba s Tebou v hrudi je mnou požehnaná...

Chránil si ľudskú lásku, priateľstvo, česť

Ako ťažko sa všetko dá niesť ?

Pochopil si, že som Tvojej duše kráľ, stokrát si na kolena
 padol, ja bol som vždy pri tebe, a ty si znovu vstal...

Veril si vo mňa s prázdnyimi rukami, sám v dave si predomnou stál,

VIERU SI PODRŽAL V SRDCI, NAPRIEK výsmechu a ľudskej zlobe,
stojíš tu pri mne, si čistý ako kráľ...

Smetisko sveta.....?

Čas podnikania, čas nezamestnanosti

Čas zamestnaných otrokov, čo bojujú každý deň o chlieb pre svoje deti.

Čas mobilných telefónov a dealerov s luxusnými autami na dlh celej generácie,

Čas vizitiek,

Čas odkazovačov,

faxov a počítačov,

Čas úhladnosti a chladu,

Čas formálnej úslužnosti, čas zmnohonásobňovania peňazí,

Čas boja o prežitie,

Čas, keď je ešte veľmi dlho

a tak strašne krátko,

**Udržať dušu, aby ju chlad iných
nepošliapal a nevyhodil na**

SMETISKO SVETA...

Láska

Nepozná prekážky
najväčšia z čností
Cvendžiaci kov
pretavený do mákosti

Plače s plačúcimi
Raduje sa s radujúcimi

Túži ťa zasiahnuť
priamo do srdca
bez strachu
z prebodnutia

Nebom darovaná
zbožňovaná i odmietaná

Láska naša
Ukrižovaná

Pod krížom...

...nikto nie je do pol pása v nebi.
Obrazom dolu chýbajú klince
a rámom tiež.

A predsa Krista
vešiame privysoko,
aby sme na očiach
mali práve tie nohy
a nezdupkali.

Ako v zemi, tak i na nebi...

Na cestu máš vždy
všetko prichystané.

Medzi dušou a telom
nezhasínaj,
prosím,
Pane.

Alpská lúka v Sampore

Kosíme pestré lúky
anglický trávnik letí
na centimeter skosený
vymizli margaréty

Vadí nám vlčí mak
a rušia divé kvety
včeličky majú hlad
a nudia sa nám deti

Už ani trávnik neletí
kamene treba dať
človek sa zbaví roboty
netreba polievať

Listy stromov sa chvejú
čas majú zrátaný
slnečné lúče hrejú
a pália na zemi.

No Sampor ide proti prúdu
vysádza stromy svojmu ľudu
chráni si lúky medzi vetrom
tu nebo víťazí nad peklom

Priatel'ia oblaky...

Priatel'ia moji!
Oblaky na nebi....
Zoberte ma so sebou
do kraja pravdy, lásky a veleby...

Oblaky moje, druhovia verní...!
Viem; ste dvojitej tvári:
váš pohľad na zem, neraz je čierny
a do nebies – na slnko – jasotom žiari.

Reč vaša tichom je –
– búrka, blesk – iní základ má...
Mlčaním a smútkom
nebo sa privráva.

Ani hrom už nepohne
zručným srdcom, prasaťom sebestva...
Len ticho bláznivé –
– tvrdá mena svedectva...

Nie dolu, na zemi
pohľad váš utkvý.
Na slnko hľadíte,
radosní, blažení.

Nežialiac nad sveta divými cestami,
vy verne kráčate za vyššími métami.

Nenechávajte ma tu!
Osmutnel som s vami...
Zatiaľ však volám len:
zmiluj sa Pane, zmiluj sa nad nami...

Zjavenie v meste

Žena, prečo plačes...?
Tiško kráčaš z obchodu
a ešte tichšie slzy roníš...

Obťažkaná taškami,
otŕažená bôľom,
okrášlená perlami...

*(len tak sa
v letku líča na líci blyšli...)*

Pomaly, ale isto...
Kráčaš...
Domov.

Nemám právo sa ťa pýtať...
Dovoľ mi však vysloviť... :
Dala si mi z očí čítať
to, čo rozum nevie uchopíť...

Uvidel som Lásku.

Dnes ráno Láska mestom šla!
Ten čo umrel a zmŕtvychvstal
neprestáva chodiť
– ľudským životom
– po krížovej ceste...

„Christos posredi nas – *jesť i budet...*“

Ľudia!
Kde ste!!!?

Jeseň

Slnko
sa ukladá
na
jesenný spánok.
Cez
oranžovú noc
si mesiac
svieti
na polámané
steblá trávy.
Pojazdný cirkus
robí kotrmelce
po poliach.
Letné dobrodružstvá
odleteli
v pamäti vtákov.
O rok
možno
prídu ďalšie.

Nedele

si pamätám
Voňali korením
a tebe pískala medzierka
medzi zubami.
máš ich ako žuvačky,
hovorili chlapci
V lete si osviežili dych
Teraz
zostal jeden
Žuvačky v pohári
Dnes už je to jedno
Taká drobná
už neprekričíš ani muškáty
hrá sa len o vône
Vie, ako voniaš
Žmolí si ťa, ľúbi si ťa
ako korenie

Spýchlo

jemne
na guľičky vo vlasoch
mne sa smeje ľahšie
keď ich mám husté

ligotavé perly
si rozotrel do kože
tešil si sa,
keď aj mne spýchlo

Do prachu

Akoby náročky
sa mi tvoje nemé slová
zachytili do zlatistých vlasov.

Previali ich,
ako pochatý vietor,
čo všetko navôkol nivočí.

Stojíme tu obaja.
Napočudovanie...
Mlčky,
však ako inak.

Poodhalené plecía
a prach
na starých papieroch,
ktoré pálim
s našimi fotkami.
Staré platne,
prázdne albumy...

Aj keď som dosť silná,
a všetkého sa zbavím,
predsa mi čosi ostane-
nádobá spomienok
a plná fľaša slz,
ktoré na ňu vylievam.
Prstami si prehrabnem vlasy
padajúce do tváre
a čakám...

Na budúcnosť svetlejšiu?
Na prítomnosť smutnú?
Alebo azda na otrasnú minulosť?
Hrabem sa v starých policiach
od času zaprášených
a nebo sa mi zakalí...
Kvôli tebe, sebe, nám...
Slov už nenachádzam
a v kŕči padám
k tvojím nohám
a prosím ťa...

O zázrak?
Akoby si bol tvorcom
nášho šťastia pochabého.

Stará kukučka
odkukala budúcnosť.
Zle som to povedala!
Odkukáva pomaly zajtrajšok...

S tebou?
Bez teba?
Ale ja kľáčim sama
pod piedestálom padnutých hodnôt,
ktoré umreli v tomto svete.

Však ja vstanem.
Len zavri oči,
praj si
a nedívaj sa...

Úzka cesta

Do tmy sa poberieš, ani nevieš kedy.
Odrazu svetlo prichádza, ani nevieš skade.
Veci sa stanú, ani nevieš prečo.
Nič sa nedeje len tak.
Stalo s to ani nevieš ako.
Dážď padá, no na konároch stromov, ktoré žiaria
letným slnkom nič nevidieť, ani nevieš prečo.
Je to preto, lebo to nevie nikto.
Nikto nevie, prečo prší.
Nikto nevie, prečo sneží.
Nikto nevie, prečo svieti slnko.
Nikto nevie, prečo je obloha modrá a nie zelená.
Nikto nevie, prečo vtáky lietajú.
Nikto nevie, prečo sa veci dejú.
Nikto nevie, prečo sa nám sníva.
Nikto nevie, ako a prečo sa musíme zaľúbiť.
Nikto nevie, prečo musíme žiť.
Nikto nevie, prečo dýchame.
Nikto nevie, prečo vidíme.
Nikto nevie, prečo nás niečo bolí.
Nikto nevie, prečo cítime.
Nikto nevie, prečo závidíme.
Nikto nevie, prečo máme dve milujúce ruky, ktoré
si ťa prvinú k sebe a nežne pohladia.
Nikto nevie, prečo máme nohy.
Nikto nevie, prečo máme oči.
Nikto nevie, prečo klameme.
Nikto nevie, prečo ubližujeme.
Nikto nevie, prečo pomáhame bezbranným.
My nevieme nič, ale jedno predsa len vieme naisto.
On to vie.

Okamih stvorenia

Aké to musí byť
 pre človeka:
 otca – mamu
 zvláštne,
 keď zrazu
 všetko okolo nich
 tak obdivuhodne zjasnie
 malou bytôstkou,
 telom z ich tela,
 úsmevom z ich tváří
 sa ktosi nový,
 šťastne a spokojne
 z teplého prijatia
 pozerá, tvári.
 Dotyky večnosti,
 zastavenie času,
 s údivom hľadia len,
 neschopní pochopiť:
 okamih stvorenia,
 bytostnú krásu.

Modlitba stromov

Kroky vetra
 Dunia
 V zelených bulvároch
 Pod jednou strechou
 S echami azúrových
 Kláves oblohy

 To ich prsty
 Vyludzujú
 Tolké manuskripty
 To ich prsty
 Dotkynajú sa
 Plášťa Najvyššieho
 Požehnaní

 Drsné podpazušia sú
 Mäkkými domovmi
 Vtáčim nájomníkom
 Akordy ich
 Starých kostí
 Kolíšu im
 Viečka
 K spánku

Len vietor
 Zbudí ich
 To listok
 Spícha napospas
 Neprilepí ho
 Už naspäť
 Na rozpäté ramená
 Odeté
 V cezročných rúchach
 Kňazov

 Nažky
 Lebedia si
 V Božích dúškoch
 Postaviť sa na vlastné
 Chceli by
 Nech vyčkajú
 Aj im narastie letokruh
 Raz
 Sväté písmo
 Narodia sa
 Z torza
 Ich srdce

Modlitba

Roky ju cítim, hľadám, v tichu počujem jej tok.
 Slová sa prevažujú ako vlny riek v sútok.
 Otcov utrápený pokoj, kniha s vôňou holých rúk, zdobí biely obruš.
 Stôl pri okne z duba, zostala už len otcova stratená modlitba.
 Z pokory sa vynárajú ohnivká prosieb, želaní,
 chorému bôľ zľaviť zahojiť staré rany.
 Kniha piesni Cíthara sanctorum, našiel som ťa, to nebola náhoda, Bože,
 vďaka. Modlitba na každý deň, v týždni ranná aj večerná.
 Medzi nimi hľadaná, chveje sa báseň v nej ukrytá od kňaza básnika.

Kamaráti

Chlapci, akosi sa vytrácate, do svahov, úbočí.
 V horizonte zvoní zvon.
 Jožo, ty si bol prvý, pozeráš do dvora na rozkvitnutý strom.
 Jaro, tebe lipa vrhá tieň, a ty Štefan, v treťom chotári,
 ležíš sám na kraji, v zráze nad cestou.
 Slzu roní kvet, chlapci, už vás, už vás niet.
 V údolí klope opäť malý zvon, v dialke predvečerom.

dychovka a ďalšie invazívne vzory

sme krajinou ornamentov
 z tých našich šijú ráno po prevrate
 zabudnuté
 (po)kútné plachty
 kedysi rovnako napnuté v tetivách
 prapôvodných objatí
 pre náručných

 si zberateľ insitných skíc
 ja folkloristka ako vyšitá
 každopádne hand made
 s puncom ľudovej slovesnosti

 podľa tradície
 pre každého

 na počiatku som plná náletových stôp
 preferovaných Ev
 kdesi v predzáhradke
 medzi hrobmi daktylov

 (tak na dve prsia
 za každým ukazovákom)

Cena Pavla Hruša Jurina

V KATEGÓRII PRÓZA

I. miesto: miesto: Jozef Páleník

II. miesto: Edita Ďurčová

III. miesto: Lucia Herceková

Prispievateľ

Popoludnie ovládlo deň a ten už smelo ukrajoval zo svojej druhej polovice. Začali prichádzať autobusy z mesta privádzajúce spravidla robotníkov či študentov, na družstevný dvor sa náhlil aj traktor s vlečkou, ktorého šofér asi usúdil, že už „padla“, i škola začínala čoraz viac pustnúť, keďže ju už opúšťali tí, čo mali najdlhšie vyučovanie alebo nejaké krúžky. Popoludňajší vidiecky kolorit.

Zapadol som doň i ja, vystúpiať z nadžgatého autobusu, kde som sa tisol pri dverách stískajúc poloprázdnu školskú aktovku a spolu s ostatnými vystúpivšími spoluobčanmi som uľavil rôznymi výparmi presýtenému vnútru tohto hromadného dopravného prostriedku. Azda aj jeho vodičovi. Príduc domov nedbalo som položil tašku na obvyklé miesto pri kuchynskom stole, sadol si na obstarožný otcov bicykel a podľho na miestnu faru. Miestny pán farár Ján Haranta mi totiž v istú nedeľu popoludní, keď sme dopočítali zvončekovú tržbu, pri odchode z fary len tak úchytkom povedal: „Jozko, zastav sa niekedy v týždni, keď budeš môcť.“

„A čo potrebujete, pán farár?“ študentsky zvedavo som opáčil otázkou hneď zahorúca, reku ak sa dá, nech to stopíme hneď teraz.

„Môžeš prísť?“ odpovedal na moju otázku svojou. Veď i tak sa dá.

„Dobre, prídem,“ nenamietal som. „Tak teda s Pánom Bohom,“ rozlúčil som sa tak, ako sa v takomto prostredí a s takýmto človekom patrí a nenáhlivo som sa pobral dokončiť onú nedeľu do chalupy, za ktorú sme platili obci každoročne domovú daň.

Prifíčal som teda ku kostolu, alebo ku fare, čo je v podstate jedno, lebo obe cirkevné stavby stoja na jednom, bývalom urbárskom pozemku, po našom funduse. Frajersky, tak trochu hlučne som zabrzdil ešte v dostatočnej vzdialenosti, pretože som postrehol, ako sa pán farár Haranta prechádza okolo kostola. Milierne prihrbený, zadumaný, s rukami založenými za chrbtom. Nebolo etické ho vyrušovať. Rešpektoval som to. Nikto, pochopiteľne, nevidel do jeho vnútra, ale mnohí a často sme predpokladali, že spriada myšlienky, ktoré potom vo farskej pracovni položí na papier, literárne vybrúsi a ďalší básnický výtvor je na svete. Ženíčky, ktoré prechádzali popred kostol, a pri každom prechode, hoc ich bolo aj viacero, sa pochtivo prežehnali, tvrdili, že páňko, ako ho volali, ba aj iných kňazov, sa učí kázeň, ale to bola len ich úvaha. My, čo sme poznali schopnosti

nášho správcu farnosti, sme vedeli svoje.

Duchovný otec ma zaregistroval. Pohlady sa nám stretli.

„Pochválen,“ pozdravil som tak našsky.

„Navekyamen,“ odpovedal tiež „po domácky“, čo znamenalo, že záverečné amen v podstate zaniklo. Súčasne mi rukou pokynul, aby som chvíľu počkal a on následne ešte zopár razy prešiel okolo kostola. Zrejme potreboval dokončiť tok myšlienok. Ba čo zrejme, určite. Nevadí, počkám.

„No pod“, povedal po chvíli a nasmeroval svoje kroky ku fare. Nasledoval som ho. Nič viac v tej chvíli nehovoril, akoby sa bál, aby jeho slová neodniesli molekuly vzduchu kamsi do diaľav.

„Čítal si Katolícke noviny?“ spýtal sa ma už keď za sebou i za mnou zatvoril farské dvere zvnútra.

„Noóó ... čítal,“ zatiahol som opatrne, lebo pravdu povediac, nikdy som ich celé neprečítal a ani som nevedel, kam v tej chvíli mieri, na čo teraz naráža. Našťastie nechcel vedieť, ani ma neskúšal z ich obsahu, len smutne pokračoval:

„Nepáči sa mi, ako politizujú, ako sa vytráca duchovný obsah, ako ho od-súvajú kdesi vedľa.“

Mlčal som, lebo som si nepripadal v tejto chvíli fundovaný viesť s ním dialóg na danú tému. Potvrdiť som to nedokázal, na oponentúru som tiež nemal argumenty. Necítil som sa ako rovnocenný diskusný partner, ale odísť len tak som tiež nemohol. Minimálne sa to nepatrilo. Našťastie pán dekan Haranta pokračoval v rozvíjaní svojich úvah sám, bez toho, aby k tomu potreboval moje stanovisko.

„Mali by sme im napísať svoj názor,“ zakončil tematický okruh o obsahu Katolíckych novín, ktorý ho zjavne trápil.

„No, veď vy ste spisovateľ, básnik, aj ich prispievateľ či dopisovateľ, tak napíšte,“ smelšie som potvrdil jeho návrh.

„Ale ja si myslím, že by bolo lepšie, keby im to napísal niekto z bežných čitateľov.“

„Napríklad ja?“ zatváril som sa chápavo, pretože mi razom došlo, čo mal byť účel a podstata jeho pozvania.

Potvrdil moju domnienku a keďže badal u mňa prevapenie, váhavosť a možno aj nerozhodnosť, povzbudzujúco dodal: „Ja ti s tým pomôžem.“ A hneď ma aj usadil k písaciemu stolu, položil pred mňa čistý hárok papiera i pero. Aby som si to náhodou nerozmyslel, čo som vôbec nemal v úmysle. Básnik Ján Haranta, ktorý bol súčasne mojim duchovným otcom i spovedníkom, bol príliš veľká autorita na to, aby som sa mu priečil a zdupkal.

Žiadosť

Nedeľné litánie sa chýlilo k záveru, zostávalo už len záverečné požehnanie Svätosťou Oltárnou. Naučeným pohybom som v sakristii schmatol prenosné schodíky, ktoré zostávali z dvoch stupienkov, svižne som vybehol hore pár schodkami oltára a priložil ich k oltárnemu stolu naproti bohostánku. Nad ním totiž bola vystavená Svätosť a keď ju chcel kňaz vyložiť či potom odňať zložiť, bolo treba použiť prenosné schodíky. Tak to v našom farskom kostole fungovalo.

Kňaz Ján Haranta smelo vystúpil po schodíkoch, spoliehajúc sa, že ich bezpečne pridržam, dôstojne premiestnil Svätosť na oltár a okamih počkal, kým schodíky odnesiem. Potom zišiel dolu a nechal si na ramená položiť pluviál, ktorý som medzitým stihol priniesť zo sakristie. Opäť vyšiel k oltáru, vzal doň Svätosť Oltámu, obrátil sa k veriacim a požehnal ich ňou. Službukonajúci mništrant do toho tri razy zazvonil. Znova sa obrátil k oltáru, schoval Svätosť do bohostánku a tým sa litánie skončilo. Každú nedeľu. I teraz.

S oltárnym súputníkom Karolom sme sa krátko pomodlili a vyšli pred kostol, kde sme počkali na nášho duchovného otca Jána Harantu, ktorý sa trochu dlhšie modlil. Veď je kňaz a tí majú iné modlitby. Alebo tie isté čo my, ale modlia sa ich skrušenejšie. I tak môže byť.

Čakali sme ho preto, lebo vždy v nedeľu po litániách sme spracúvali peniaze zo zvončeka z predpoludňajších svätých omší. My sme peniaze, zväčša mince, triedili, ukladali do kôpok a pán dekan Haranta ich balil do papiera do valčekov a písal na ne, koľko čoho je tam. Potom v priebehu týždňa peniaze zanesol na poštu, kde mu ich zmenili za väčšie, spravidla papierové. Podľa množstva. Pošta takto služby bežne neposkytovala, pretože pracovníčky tvrdili, že nie sú zmenáreň, s čím bolo záhodno súhlasiť, lebo vskutku taká bola pravda, ale predsa existujú aj výnimky. A fárar, to je autorita. Ján Haranta bol ešte väčšia. Tak prečo neprižmúriť oko. Aj obe.

Pri počítaní mincí sme sa o kadečom zhovárali, zväčša o menej závažných veciach, takpovediac, aby reč nestála. V tú nedeľu však vyzeral pán dekan Haranta akoby ho čosi trápilo. Tušili sme to, ale nechceli sme vyzvedať. Nepatrí sa kňaza spovedať. Čakali sme, až sám vyjavi.

„Všeličo sa deje vo svete v týchto časoch,“ začal a my sme šípili, že

Po chvíli rozmýšľania som teda začal písať. Pred položením každej vety na papier som mu ju najskôr povedal, v podstate som si ju nechal odobriť. Zväčša čosi na nich zmenil, tu i tam pridal svoj postreh, svoju myšlienku. Evidentne boli jednoduché, na míle vzdialené od tých, ktorými spríadal svoje verše, či prozaické texty. Ale tak to vlastne chcel. Ba v úvode ešte na moju adresu poznamenal: „A píš to roztrášeným písmom, ako traktorista čo ide z poľa domov,“ pričom sa pobavene zasmial. Veľmi chcel, aby si aj jednoduchý ľud bránil duchovný obsah kresťanských novín, hoci vedel, že ak to tak aj je, málokto z nich vezme pero do rúk a napíše námietkové slová. Ak vôbec niekto. Ale to sotva.

„Ešte napíš adresu na kovertu, tá je v tiráži novín, veď vieš a ja to zanesiem na poštu, keď ta pôjdem,“ povedal a z hlasu mu bolo cítiť tón zadost'účinenia.

Aj z poľnútky pána dekana Jána Harantu som sa v tej chvíli stal prispievateľom Katolíckych novín. Nebol to síce príspevok na uverejnenie, lebo názory čitateľov tento týždenník neuverejňoval, ani si nemyslím, že náš list s ponosami zvrátil obsah novín, ten postupne formoval vývoj dejín, ale obaja sme mali pocit, že sme sa aspoň pokúsili názorovo zachovať duchovnú a náboženskú podstatu, ktorú týždenník s kresťanským názvom mal akosi automaticky ponúknuť. Ján Haranta ako podnecovateľ, ja, vtedajší študent ako občasný prispievateľ, ktorým sa neskôr aj stal.

„Christus regnat!“

(„Kristus kral'uje!“) - úryvok

Dňa 18. novembra roku 64. n. l.

za múrmi Mamertínskej rímskej väznice

Marcovi Valeriovi,

veliteľovi prétoriánskej gardy sídliacej v Ríme

začína odkrývať svoje vnútro. „Bolo by dobré mať väčší prehľad o udalostiach,“ pokračoval.

„V správach hovoria,“ vstúpil som krátko do jeho rozprávania. „V televízii alebo v rádiu,“ doplnil som samozrejmosť.

„Jožko, veď vieš, že nemám televízor, všeličo tam ukazujú, my kňazi by sme to nemali vidieť,“ konštatoval, akoby ospravedlňoval danú skutočnosť.

„A rádio? Kúpime vám,“ vyhrádko zo mňa náhlivo.

Pobavené sa zasmial. „To si môžem aj sám. Len neviem, či smiem. Musím sa spýtať pána biskupa.“

Zostali sme zaskočení týmto jeho názorom a vyjadrením.

„Prečo? Veď to je samozrejmosť, pán farár,“ vstúpil do debaty s prekvapujúcim tónom znejúcou vetou spolužiak Karol. Ján Haranta sa opäť usmial a pokojným hlasom pokračoval:

„Pre vás áno, ale my kňazi by sme mali žiť nielen vo viere, ale aj v pokore a skromnosti. Tak nám naše poslanie káže.“

„A keď chcete mať prehľad o tom, čo sa deje?“

„V novinách si prečítam. Tam pozriem, čo potrebujem. V televízii a v rádiu podsunú aj všeličo iné, nie vždy dobré a totožné s kresťanskou morálkou. Rehoľní bratia majú na viazačke rúcha tri uzly symbolizujúce čistotu, chudobu a poslušnosť. Aj my katolícki kňazi musíme byť takí a žiť takým životom.“

Chvíľu ešte pokračoval na túto tému a my sme premýšľali, či to je naozaj celkom tak. Veď aj kňazi sú ľudia, aj oni môžu používať výdobytky vedy a techniky. Básnik Ján Haranta však bol trošku iný. Duchom veľký a zároveň skromný. Oddaný Pánu Bohu, oddaný viere, oddaný svojmu poslaniu. Bol obdarený niečím iným. Duchovným bohatstvom a to hmotné nepotreboval. Hoci to neraz ani nebolo bohatstvo, ale pre nás samozrejmosť. Pre neho čosi výnimočné, o čo treba požiadať nadriadeného. Pána biskupa. Či to napokon urobil a či rádio vôbec niekedy mal, sme už nezisťovali. Načo aj. Ján Haranta ponúkal väčšie hodnoty.

Carissimeamice! Vznešený a najdrahší priateľ môj... Len čo sa Ti do rúk dostane tento list a oči Ti spočinú na literách jeho neúhl'adných, no husto popísaných riadkov, akiste Ti zide na um ihneď ma navštíviť s úmyslom vyslobodiť ma z tohto nedobytného a krutého žalára, ktorý sa – ó, ako zaťažko mi teraz padne zmieňovať sa o tom – stáva konečným prístavom môjho pozemského bytia.

Daromne by si však na takéto podujatie vynakladal všetky svoje sily, milý priateľu. Tvoja právomoc nesiahia až sem, do útrobov temných podzemných kobiek... Na vyše - čoraz väčšími vo mne rastie presvedčenie, že je mi súdené zahynúť práve tu, v jednej z mnohých rímskych temníc... a keďže nám dvom už dlhší čas nebolo dopriate stretnúť sa, musím ti príčinu tohto rozpoloženia vyjaviť na dôkladne opracovanej koži pergamentu, ktorý práve zvieráš v rukách, nedočkavo hltajúc jeho obsah.

Ako si iste spomínaš, od mladosti sme my dvaja spoločne vyrastali v jednej z najbohatších štvrtí Ríma, venujúc sa spoločným zápasom a tráviac čas chlapčenskými súbojmi a hrami. Práve počas nich upevňovalo sa naše vzájomné priateľstvo, vrcholiace v časoch štúdií na vojenskej akadémii v Neapole a prerastajúce v nesmiernu a podivnú náklonnosť, akú môže pociťovať iba brat k bratovi či verný druh k priateľovi v zbroji. Roky strávené v Tvojej spoločnosti, Marcus, naplňali ma šťastím, radosťou, no i pýchou, keď som uvidel, ako dospievaš v muža a ako sa napokon vydávaš na dráhu vojenskej kariéry, i to, ako sa z Teba stáva rímsky vojak – legionár, neskôr prétorián a napokon sám veliteľ prétoriánskej stráže, ako je tomu doposiaľ. Naše cesty sa teda pomaly, ale isto začali rozchádzať... Ja, naopak, odbočil som na istý čas od akejkolvek vojenskej služby, usilujúc sa získať si miesto v štátnej hierarchii, k čomu mi dopomáhal i môj otec, súc vysokým štátnym úradníkom v hlavnom meste Rímskej ríše. To sa mi napokon aj podarilo. Stal som sa rímskym prokonzulom, majúc na starosti správu

jednej z rímskych provincií – Hispánie. Táto skutočnosť umožnila mi získať priazeň cisára Claudia i jeho dvora, okrem toho sa mi uvoľnila i cesta k občasnému cestovaniu loďou do dobytého hispánskeho územia, kde som si lacno smel nakúpiť drahé látky, koreniny, vonnú soľ, otrokov, myrhu či gemy a kameje, o tropickom, južných vetrami voňajúcom ovocí ani nenvraviac... Ba čo viac, na území hispánskej provincie trávil som vďaka svojím úradným povinnostiam väčšinu drahocenného času. Popri tom všetkom som na isté obdobie zastával aj vznešenejšie riše sveta. No povedz, carissimeamice, mohlo byť o politickom osude najmocnejšej riše sveta. No povedz, carissimeamice, mohlo mi azda vtedy dačo chýbať?! Odhodlal som sa i na ženu, len čo mi Amorov šíp zasiahol srdce láskou ku krásnej patricijke Albe Junii. Vďaka svojmu nadobudnutému bohatstvu postavil som si prekrásnu vilu v blízkosti námestia Forum Romanum... Nádherou oslňovala okolie a trúfam si povedať, že vďaka fantázii zručného staviteľa vyrovnal sa jej žiadny dom na okolí. Šťastena nado mnou isto rozprestierala svoje žlté krídla... Alebo možno riecť i to, že Fortúna bola mi priaznivo naklonená. Napokon sa mi narodilo i vyžúžené dieťa, ktoré sme pomenovali Gratia Magnolia myslíš si, že vznešenejším menom sa dcéra patricijskej smotánky už ani honosiť nemôže... a majúť v područí veľké množstvo otrokov, ich prácou sa neustále rozrastali latifundiá, ktoré naša rodina vlastnila na vidieku. Tieto veľkostatky prekvitali zo dňa na deň vďaka húževnatosti a potu iných ľudských bytostí... Dom s obrovským átriom, stĺporadiami a fontánami bol nám dokonalým príbytkom blaha, v rodinnom kozube ktorého nevyhasinali šťastie, spokojnosť a láska. Otroci nosievali ma na lektike naprieč celým Rímom do senátu, na fórum, k divadlám či do kúpeľov, kde som si mohol osviežiť telo, myseľ i ducha do sýtosti, kedykoľvek sa mi zažiadalo. Roky ubiehali. Po smrti svojho predchodcu sa na tróne ocitol nový cisársky vládár – Nero. Spriatelil som sa s mnohými obyvateľmi jeho dvora, ba najviac priazne často mi venoval práve sám cisár Nerón, pochádzajúci z júliovsko – kladiovskej panovníckej dynastie. Neuvedomujúc si, že „Ahenobarbus“ je iba despotom, ktorý by pre udržanie vlastnej moci bol urobil všetko, ba neváhal dopustiť sa i vraždy vlastnej matky, domnievajú sa, že sa proti nemu sprisahala s cieľom uchvátiť moc v ríši! A tento naničhodný tyran pohrdal i senátom, podnecovaný slovami svojho hlavného radcu Tigellina. Ty sám si sa v tom čase, Marcus, nachádzal na vojenskej výprave do Germánie, núž nemôžeš nič vedieť o tom, ako sa mi vodilo... Áno, kým Teba osud zavalil do d'alekej rímskej provincie, ja, Claudius Antonius Proculus, vznešený rímsky občan, patricij, prokonzul a člen rímskeho senátu bol som len bezduchou bábkou v spleti intríg cisárskeho dvora a jeho pochlebovačov, sám sa nevedomky stanúc Nerovým päťlízom! (Odpušť mi, amice, no pri tejto myšlienke zmocňuje sa ma zlosť a do očí rinú sa mi slzy...) Na svoj žiaľ musím dodať, že som sa z vlastnej vôle zúčastňoval i neviazanej zábavy na cisárskych hostinách...

Hľadal som teda akýsi vnútorný pokoj duše, a to i napriek šťastiu, ktoré ma na mojej pozemskej púti, ako som sa nazdával, postretlo. Preto som neraz v našich chrámoch obetoval bohom, prinášajúc im rozličné dary. Nič ma však nevedelo upokojiť a zaplniť zvláštnu prázdnotu, ktorá mi v hĺbke bytia driemala... Sprvoti som nevenoval pozornosť ani novému učeniu, ktoré sa v hraniciach hrdej Rímskej riše šíriло rýchlosťou blesku, stanúc sa ťažiskom záujmu mnohých rímskych občanov, patricijov nevynímajúc, hoci zasiahlo predovšetkým chudobné vrstvy obyvateľstva. Sprvoti ho v Ríme všetci pokladali za akúsi novú sektu, vzišlú z Judeje, kde ho napokon ňov. Na Polluxa! Veď ich učiteľ, istý Chrestos, pochádzal z Judeje, kde ho napokon pred vyše tridsiatimi rokmi nechal ukrížovať sám Pilát Pontský, piaty rímsky prefekt judskej provincie, slúžiaci za vlády panovníka Tiberia. V radoch Jeho nasledovníkov rozšíril sa chýr, že Kristus, ich Kráľ, vstal na tretí deň z mŕtvych a je Synom Božím, sídliacim na nebesiach! V Ríme táto zvesť vyvolala priam búрку senzácií... a ako isto vieš, mnohí novému náboženstvu, núkajúcemu po ľudskom skone večný raj, hoc' za cenu trápenia a chudoby tu na zemi, ohotne podľahli. Neuveríš, no moja manželka sa taktiež pridala k týmto zvláštnym ľudom, zhromažďujúcim sa po jednotlivých domov, aby uctievali svojho Krista. Vznešená patricijka, domina Alba Junia Procula! Zúčastňovala sa ich aj Gratia Magnolia, ktorá už počala dorastať z dievčaťa na mladú devu. Sprvu sa obe tajne za noci vykrádali z domu, keďže ich „výlety“ medzi skupiny týchto podivných ľudí narážali na môj odpor.

A tak zväzky komunit, nazývajúce sa podľa svojho ukrížovaného Majstra kresťanmi, rozrastali sa po celej ríši. Ich členova hlásali pokoj, mier a lásku ku všetkým ľudom, zavrňujúc pomstu, nenávisť a vraždenie. Ochotne si navzájom poskytovali akýkoľvek druh pomoci, deliac si medzi sebou všetok majetok a stretávajú sa v Ostriane, na starých pieskovištiach za hradbami mesta pri spoločných modlitbách, piesňových chválach i pri prijímaní sviatosti. Symbolom ich učenia stala sa ICHTHYS - ryba, o čom si sa už možno dopočul, a ak nie, núž Ti daktorý z kresťanských otrokov bezpochyby rád poskytne vysvetlenie príčiny, pre ktorú si kresťania za svoj znak zvolili práve tohto tvora.

„Pri Dioví!“ skrsla vo mne neraz vlna nevôle, „vari títo blízivci načisto potratili rozum?! Ich pánom je predsa len boh slabosti a malomyselnosti, nemajúci moc vyslobodiť ich z utrpenia, chudoby, choroby či hladu... Mnohí z nich netižia žiť pod rímskou nadvládou, no ich Kristus nemôže stať do čela nebeského vojska a rozprášiť nepriateľské sily našej armády... Je mŕtvym božstvom, ktoré zhytnulo v mukách a krvi na drsnom dreve križa, zanechajúc im len spomienku na svoju bezmocnosť...“ Hoci som celkom nedôveroval ani panteónu mocných rímskych bohov a bohýň, oddať sa telom i dušou akémusi biednemu Kristovi videlo sa mi priam bláznovstvom!

Jedného dňa ma však postihla veľká tragédia, priateľu. Stalo sa tak v časoch, keď si ešte ako radový bojovník VII. rímskej légie útočil na nepriateľské kmene barbarov ďakde za hranicami našej mocibážnej domoviny. Alba Junia ochorela tak veľmi, že jej už lekári nedávali nijakú nádej na prežitie. Nepomáhali ani hekatomby a dary bohov, ktoré moja žena urputne odmietala, ani moje prosby, aby urobili zázrak a Juniu zachránili. Celý dom odel sa do smútočných šiat, pripravujúc sa na smrť svojej panej. Vlastnil som však pôvabnú hispánsku otrokyňu menom Parmena, ktorá uverila v jediného kresťanského Boha a prijala ho do svojho srdca. Podobne tomu bolo aj v prípade iných mojich otrokov... Parmena mi teda riekla: „*Vznešený Claudius Antonius, dovoľ mi priviesť k Tvojej manželke apoštolu Petra, ktorý je teraz práve tu v Ríme. Viem isto, že panej Albe Junii pomôže.*“ Neostávalo mi nič iné, iba podvoliť sa jej prosbám. Peter, ktorého som vtedy nepoznal a ani som len netušil, že bol jedným z dvanástich učeníkov vyvolených samotným Mesiášom, strávil pri lôžku mojej umierajúcej ženy temer celú noc, držiac jej ruky nad hlavou a modliac sa k svojmu svätému Bohu. A čuduj sa svete - stal sa zázrak! Alba Junia na svitaní vstala akoby nič, tešiac sa výbornému zdraviu! Čo nezmohli bohovia mocnej Rímskej ríše, dokázal vykonať tajomný Chrestos. „*Claudius,*“ vyriekla moja najdrahšia, „*ešte neveríš, že Kristus je synom Najvyššieho? Je jediným pravým a láskavým Bohom...*“ Naozaj. Týmto zázrakom roztvorili sa mi oči, dosiaľ žijúce v slepote. Iba skutočný Tvorca nebies, Zeme a všetkého, čo sa na nich nachádza, môže v sebe skrývať nekonečnú moc a bezhraničnú lásku k ľudstvu! Vravím ti, amice, že Junóna, Zeus, Diana, Bona Dea, Vesta ani žiadne iné spomedzi rímskych božstiev nedokázalo by nikoho vytrhnúť zo spárov smrti! A tu, hľa, Kristus vypočul modlitby akéhosi biedneho šedivého starca... Z larária sme preto odstránili bezcenné sošky lárov i penátov, domácich ochrancov rodinného krbu.

Nasledujúce dni a týždne strávil som v rozhovoroch s Petrom, so svojimi kresťanskými otrokmi a otrokyňami, so šťastnou Albou Juniou, ba i s istým Pavlom z Tarzu, ktorý sa v tom čase nachádzal za hradbami mesta. Ako vrazil sám býval rímskym občanom, prenasledujúc všetkých prívržencov ukrižovaného Kráľa. Avšak pre Krista nakoniec obetoval všetko, stanúc sa Jeho najvernejším služobníkom. Pre svoju neochvejnú vieru zakúsil už mnoho príkoria – ocitol sa v temnici, bol vysmievaný, putoval z miesta na miesto hlásať Božie slovo. Zriekol sa šťastnejšieho a pohodlného života tu na Zemi vediac, že v nebesiach ho za odmenu očakáva Jeho Chrestos, otvoriac mu brány raja.

Pravdupovediac, vplyv nového učenia spoločne so slovami všetkých týchto osôb zanechali mi v duši hlbokú brázdú. Čoraz častejšie oddával som sa úvahám o tejto kresťanskej náuke i jej zakladateľovi, nazaretskému Prorokovi. Počas obdobia dvoch či troch rokov vo mne pomaly, no isto rástla viera v Neho... Nadobudol

som pevnú istotu, že je naozaj Spasiteľom celého sveta, Baránkom Božím, obetujúcim sa i za moje hriechy, ktorých bolo neúrekom. A ak som dovtedy na galilejského Učiteľa pohliadal ako na neosobnú nadpozemskú bytosť, teraz sa mi v srdci rodila láska k Nemu. No nielen to. Zväčšovala sa i moja dôvera v Neho... Teraz som už nepochoyboval o tom, že svojou mučeníckou smrťou ľudom zaistil nebeské kráľovstvo svojho Otca. Vedel som i to, že Ho musím prijať ako svojho Pána a Záchranu svojej nesmrteľnej duše – práve tak, ako to už prv učinila moja manželka, dcéra i väčšia časť našich domácich otrokov. S rastúcou vášňou zahlboval som sa do modlitieb k Chrestovi... Moje okolie mi v tomto duševnom zápase bolo veľkou podporou. Napokon som i s celou svojou domácnosťou prijal krst z rúk apoštola Pavla, na dobro sa odvrátiac od rímskych božstiev. Otrokom daroval som slobodu. Podaktorí však ostali i naďalej dobrovoľne bývať v mojom dome, tešiac sa priazni našej rodiny. A môj majetok? Nuž, azda tomu ani neuveríš, no polovicu imania rozdál som žobrákom tmoliacim sa pri bránach mesta miest i bedači žijúcej v najubohejších rímskych štvrtiach. Oddal som svoje bytie Kristovi, Bohu natoľko nepodobnému pestrej škále našich božstiev! Viem, že mi odpustil. Vládár lásky je a naveky ostane mojim jediným Pánom... Počal som spoločne s rodinou navštevovať i kresťanské zhromaždenia konajúce sa zväčša za múrmi mestských hradieb. Apoštolovia Peter a Pavol nás zvykli sprevádzať, kázuc tam nedeckavým davom o odpustení, láske a milosrdenstve. Tiež o večnom, nádhernom živote po smrti...

Nič však netrvá príliš dlho, priateľ môj. Ukrutník Nerón, mysliac si, že je skvelým básnikom, hľadal inšpiráciu k vytvoreniu hrdinského eposu lepšieho ako Homérova Iliada. A našiel ju v horiacom ohni. Áno, to on dal podpáliť Rím! Istého júnového dňa totiž hlavné mesto Rímskeho impéria zachvátili plamene, ako už isto vieš. Požiar trvajúci temer šesť dní zničil desať mestských štvrtí zo štrnástich... Popolom ľahli senátorské domy aj cisársky palác s názvom „Domus Transitoria“, no najväčšie nešťastie postihlo príbytky rímskej chudoby. Besnenie ohnivého živlu, žiaľ, kruto zatočilo s centrom rímskeho impéria! Ó, Rím, Rím! Velikán týčiaci sa na siedmich mohutných pahorkoch... Stáročia v ňom pulzoval všedný ruch života. Honosil sa námestiami, oslňujúcimi palácami, akvaduktami, amfiteátromi, kúpeľmi, lupanármi, velebnými chrámami (podaktoré z nich sú útočiskom vestálkam), bazilikami... Akiste sa Ti pri týchto slovách v mysli vynori námestie Forum Romanum, Saturnov chrám, Cloaka Maxima – najväčšia stoka mesta či Circus Maximus. Veľkolepé diela všemnej architektúry... Nezabúdajme ani na dláždené cesty, spleť ktorých pulzuje mestom sťa zhluk tepien v ľudskom tele. Via Appia, Via Salaria, Via Asinaria, Via Tecta či Via Ostiensis... a sieť týchto kamenných hadov rozvetvuje sa z Ríma na všetky okolité strany.

Na Morave slnko zapadalo vždy o čosi skôr ako doma a nebola to náhoda. Kým som na to slnko hľadel, šepkajúc večernú modlitbu, prosil som ho, aby ešte pozdravilo mamu, bratov, sestry, našu ulicu, trhy, námestia a polia. V pamäti sa mi vtedy črtal Solún v jase zlatistého svetla, plný tekutej nadpozemskej krásy, že z nej čerpala celá krajina. Vtedy mi oči zaliali slzy, na tvári som mal úsmev a viečka zatvorené, aby mi neunikol ani jediný lúč, jediná spomienka... Lúbil som to mesto a miloval som ľudí v ňom ako svoj život. Na Morave som tiež ľúbil, snažil som sa ľúbiť a vedel som, že ľúbiť chcem. Ľudia tam boli iní, vrúcni, jednoduchí a plní voľnosti, ktorú v mestskej obmedzenosti nenájdete.

V dlani som zvieral krížik a keď som dal zbohom Solúnu, živému vo svojich predstavách, vnímal som lesy a kopce, čo plynule splývali v roviny. Rieka sa jagala ako drahokam a jej rubínová miazga tiekla krajinou, pripomínajúc životodarnú krv. Obyčajne sa tesne pred západom slnka zdvihol víťor, oprel sa mi do hrude, rozvíjal vlasy a s posledným zábleskom svetla na trblietavej vodnej hladine sa odrazu utíšil. Nastalo zvláštne ticho a šero prikrylo lesy pokojom noci. Vtedy zvykol prísť Konštantín, položiť mi ruku na plece a usmiať sa. Vždy sa pýtal, o čom premýšľam. Vždy som mu povedal, že o domove a on sa usmial širšie, no o to smutnejšie.

„Mama,“ vzdychol s pohľadom upretým kamsi za hory a ja som s ním bez zbytočných slov súhlasil. Myslel som na ňu, na jej láskavé oči, veselú tvár a milujúce ruky. Ako rád by som ju bol zovrel v náručí, prihovoril sa, pohladil ju. To ja, najstarší, som sa mal o ňu postarať po otcovej smrti. Chrániť rodinu, prevziať otcov úrad a dobre sa oženiť všetci považovali za méty, ktorých dosiahnutie sa odo mňa jednoducho očakávalo. Pri pomyslení na domov sa mi do uší vtierali štipľavé hlasy výčítiek, proti ktorým som zvädzal ustavičný boj. Moji dráhí v Solúne však boli v bezpečí, pod ochranou bohatého švagra a verného priateľa, poslaného dobrým Hospodinom. Opustil som matku aj rodičovský dom, nechal som za sebou všetko, aby som Mu slúžil. Nepokoj v mojom srdci odháňali jej slová, ktoré mi venovala, keď som ju videl naposledy. Hľadela mi do očí a jej zvráskavená tvár sa mi zdala rovnako krásna ako pred rokmi. Mala do nej vpísaný žiaľ za otcom i veľa lásky a útechy, ktoré čerpala od Boha. „Choď, Metod, a prines im Pokoj. o mňa sa neboj, našla som Ho dávno,“ uisťovala ma

a mala pravdu. Už som položil ruku na pluh a nechcel som sa viac obzerať späť. Vedela, že som to urobil. A bola preto šťastná, lebo nikdy nehľadela na seba, ale predovšetkým na druhých.

Tak rád by som zase videl jej šťastnú tvár a vedel som, že aj on. Mój malý Konštantín, čo bol zakaždým o celý rad krokov predo mnou. Brat, na ktorého som bol vždy taký hrdý, taký pyšný, keď prijímal život ako Božiu vôľu, s milým slovom, odvážnym srdcom a jasom v modrých očiach. Zachoval si dušu dieťaťa a stále som v ňom videl toho chlapca, ktorý dokázal nezištné ľúbiť i bezhranične dôverovať Otcovi.

Aj po rokoch som ešte cítil jeho ruku v mojej, smiech a nesmelé detské kroky, čo vedú na miesto, kam každé dieťa raz musí vstúpiť. Napláňalo nás silne pulzujúce napätie, to, čo vzniká práve keď sa chlapec má stať žiakom. Ten deň si pamätám akoby bol len včera, keď som ja - plný mladíckej sily, vyprevádzal najmladšieho brata k bránam Solúnskej nižšej školy v uličke

skrytej za hlavným námestím. Prechádzali sme okolo fontány a ja som naliahol dľaň, nabral priehŕstím vody a tá skončila na Konštantínovej tvári. Zasmial sa, ale len tak, ako keď človeka ťaží čosi väčšie než je on sám. a malý Konštantín sa naozaj veľmi bál svojho prvého dňa v škole, pretože do nej nastúpil o celé dva roky skôr ako jeho spolužiaci. Zovrel som mu drobnú ruku a on mi pevný stisk opätovoľoval s takým odhodlaním, až som sa sám zahanbil. Už vtedy ma brat v mnohom predčil, i keď ja som študoval právo a on sotva dosiahol na stôl, leďva udržal v rukách voskovú tabuľku.

Veľakrát potom sme tak kráčali vedľa seba a Konštantín sa ma držal za ruku. Keď som za ním tajne prišiel do ticha bosporského kláštora, vyšli sme si na prechádzku k úžine, kde dul víťor a vlny sa trieštili na ostrých skalách hlboko pod nami. Morský vzduch mu robil dobre, zhlboka dýchal, oči mal zatvorené a na tvári sa mu odrážala celá tá veľkoleposť ako v zrkadle. z jeho tváre často vyžarovalo čosi nadpozemské, akoby stále hľadel na Neho, priamo do neba. Konštantín miloval Marmarské more, tak krásne a divoké, modré a plné života. Jeho tajomné hlbiny, vzdúvajúcu sa silu, neskrtnosť. Túžil vykročiť a vzlietnuť, ponad vlny až do nekonečna. Želal si tam zostať, ďaleko od sveta. Nebyť Theokista, ktorý ho presvedčil, aby sa vrátil do Konštantínopolu, bol by to urobil. Raz sa mi priznal, že ak by mal niekde zostať celý život, vybral by si práve to miesto. Tam sa obloha stretávala so zubatým pobrežím tak náhle a majestátne, že to mohol naplno oceniť iba rovnako odvážny a zároveň pokojný človek ako bol on. Konštantín sa nikdy nezmieril so spôsobmi vládnucimi na cisárskom dvore. Všetka faloš ho ubíjala väčší ako jeho chatrné

zdravie. Vravieval mi: „Metod, braček, keby tak konečne pochopili, že všetky kniežatstvá sveta Mu budú položené pod nohy. Keby tak pochopili, ako rýchlo a ako zbytočne strácajú to, na čom naozaj záleží.“ a predsa na misii u Arabov v Samarre preukázal toľko statočnosti a znalosti práva, že by ho nikto neobviňnil z odporu k štátnickým záležitostiam.

Po prevraty v paláci musel opustiť hlavné mesto, pretože jeho znechutenie dvorom dosiahlo neúnosnú mieru. Bratovo srdce sa radovalo v tichu a pokoji rozjímania, rovnako ako to moje. „Niekedy si želám, aby som nikdy nebol prisútupil k dvoru. a potom ma naplní hanba za moju zbabelosť. Nemôžem zahrabať svoje talenty do zeme, braček. Mesto stojace na návrší sa nedá ukryť,“ šepkal viac pre seba ako pre mňa, keď trávil nejaký čas pri mne v kláštore na Olympe. Tam hmlý občas niesli závan ďalekého mora. Človek mal pocit, že je Mu takmer na dosah, len vystrieť ruku a dotknúť sa neba.

Konštantín akiste sám ešte v detstve vybadal svoju inakosť. No aj keď sa mu protivil život na dvore, vyučovanie miloval. Ani obrovská Fotiova knižnica ho nerobila takým šťastným ako pokrok jeho študentov. Keď mi o tom hovoril, tvár mu opäť žiarila nadšením a hlas sa mu vzrušene triasol, taký bol na nich hrdý. Mój milý braček.

Náš pokoj opäť prerušili a cesta k Chazarom vzala Konštantínovi mnoho vzácných síl. Kráčali sme ruka v ruke, plece pri pleci, vdychujúc ten istý vzduch, zdieľajúc tú istú krv a veriac v toho istého Boha. Oheň naše tváre rozpálil, mor-ský príboj ich zasa schladil a keď konečne vystúpil mesiac nad more a zalial bielym jasom divoké pobrežie, svetlá fákli nám odhalili miesto posledného odpočinku svätého Klimenta.

„Chcel by som ísť niekam ďaleko,“ hovoril malý Konštantín, keď som sa s ním lúčil po istom čase strávenom v Solúne, vracajúc sa na štúdiá.

„Chcel by som ísť domov,“ šepkal potom o mnoho rokov neskôr, sediac pri pahrebe pod holým nebom, na ktorom sa jagalo milión hviezd.

ČESTNÉ UZNANIA v kategórii PRÓZA

Jana BELKOVÁ

Danica JANČÁRYOVÁ

Judita ĎURČOVÁ

Jana CIGÁNIKOVÁ

Jozef KOTTRA

Eva EPERJEŠIOVÁ

Daniel ŠIMÁŠEK

Jerguš RADAČOVSKÝ

Veronika VOZÁROVÁ

Mária IVANČÍKOVÁ

Monika KUBRIČANOVÁ

Ondrej ŠÁLY

Katarína HOLCOVÁ

O štyroch ročných obdobiach – úryvok

Bol raz jeden zámok a v ňom žil starý kráľ, ktorý mal dvoch synov. Keďže bol už starý, bol rozhodnutý, že je čas aby žezlo a korunu odovzdal jednému zo svojich synov. Nevedel však kto by jeho miesto mohol zaujať, či starší syn Martin, alebo jeho mladší syn Matúš. Pre kráľa bolo veľmi ťažké rozhodnúť sa iba pre jedného z obľúbených synov. Obaja boli múdri, dobrí a spravodliví, ale vládnuť mohol iba jeden. Rozhodol sa, že ich oboch vyskúša. Jedného dňa si starý kráľ zavola synov a povedal: „Synovia moji, viete veľmi dobre, že vás oboch milujem, rovnakou láskou som vás vždy zahŕňal a vždy spravodlivo som vás odmeňoval. Teraz však prišla pravá chvíľa, aby som vám do rúk zveril svoju moc a moje srdce. Je pre mňa ťažké urobiť voľbu, pretože oboch vás ľúbim rovnako. Preto sa vás chcem synovia moji opýtať: „Sú štyri ročné obdobia, ktoré vládnu rovnako ako ja, spravodlivo a múdro. Kto s vás odpovie, ktoré z týchto období je to najdôležitejšie, ten bude vládcom krajiny.“ Synovia sa začudovali nad kráľovou otázkou, ale otco- vi sľúbili, že sa pokúsia tajomstvo štyroch ročných období odhaliť.

Na druhý deň sa už prvý syn chystal na cestu. Martin povedal kráľovi: „Otec pokúsím sa o to, aby som uhádol tvoju otázku. Pôjdem do sveta hľadať štyri ročné obdobia a sám sa ich opýtam, ktoré z nich je najdôležitejšie.“ Prvoro- dený syn Martin si osedlal koňa, zobral si mešec peňazí a trochu jedla. Roz- lúčil sa s otcom, bratom a pobral sa do sveta. Prešiel niekoľko vrchov a dolín a medzitým si vždy oddýchol v krčme, kde sa občerstvil dobrým jedlom. Martin bol pyšnejší človek na rozdiel od Matúša, ktorý sa uskomnil s hocičím. Preto Martin radšej prenocoval v teplej posteli a nie pod holým chladným nebom. Kráľovič však oceňoval čaro a krásu prírody, ktorá sa rozprestierala okolo neho. Bol šťastný, pretože mohol vychutnávať vôňu stromov, kvetov a šum bujných potokov. Každý deň sa kráľovič pýtal ľudí, kde by mohol nájsť štyri ročné ob- dobia. Nikto mu však nevedel dať dobrú radu. Jedného dňa Martin cválal na koníkovi po cestičke, kde stretol starčeka. Bol skrčený pod ťarchou dreva, ktoré niesol z neďalekého lesa. Kráľovič sa starého muža spýtal, či niečo nevie o tom, kde sídli Jar. Starec len plecmon pokrčil a povedal, aby išiel rovno za nosom. Keď prejde štyri doliny, nech zavolá na ňu menom a ona sa mu hádam ozve. Mládenec bol spokojný so starcovou odpoveďou a nezabudol sa poďakovať. Ako starček povedal tak aj bolo. Čoskoro prešiel štyri doliny a kráľovič pocítil omamnú vôňu

jarných kvetov. Martin začal volať: „Jar, si tu niekde, ozvi sa mi.“ a Jar sa naozaj ozvala. „Synak, prečo si prišiel za mnou. S čím ti môžem pomôcť?“ Martin začal rozprávať o otcovi kráľovi, ktorý ho poveril zvláštnou úlohou - uhádnuť otázku. „Keď sa vrátim, musím mu dať jasnú odpoveď“ dokončil svoje rozprávanie Martin. „Hm, zasmiala sa Jar. Priamo sa dočkáš odpovede. Nie si totiž ďaleko od pravdy, pretože stojíš pravde rovno pred nosom. Ja som predsa najdôleži- tejšia.“ zašveľila Jar. „Na jar sa príroda zobúda zo zimného spánku. Stromy, kríky sa chystajú obliecť do listnatého rúcha a pripravuje ich na skoré rodenie plodov. Plodná zem, živiteľka krajiny je už schopná prijímať prvé semenka, aby sa neskôr odvd'ačila hojnou úrodou. v prírode sa prebúda všetok život.“ Jar roz- právala a keď skončila ubezpečila Martina, že ona je najdôležitejšia. Martin sa vládkyni veľmi pekne poďakoval. Jar popriala Martinovi veľa šťastia a kráľovič išiel ďalej po lesnej cestičke. Martin prešiel dlhú cestu, aj koník bol už veľmi unavený. Pomyslel si, že by sa už mohol vrátiť domov, veď už poznal odpoveď na otcovu otázku. Čosi mu však hovorilo, že bude lepšie keď pôjde za Letom a vypočuje si aj jeho názor. S týmto presvedčením vysadol na koníka a pohaňal ho ďalej. Martinovi sa zdalo, že už pocítil silné slnečné lúče leta. Už aj vtáčiky spievali a prihovárali sa mu, aby si oddýchol v tóni vysokých stromov. Kráľovič povzbudený krásou a srdečnosťou prírody začal volať: „Pani Leto, prosím ozvi sa mi, potrebujem tvoju pomoc.“ Leto sa ozvalo, zvonivým hlasom odpovedalo: „Šumný mládenec povedz, ako by som ti mohla pomôcť?“ Mládenec sa potešil, že našiel konečne Leto a opýtal sa: „Veľmi ma sužuje jedna otázka, ak mi po- môžeš budem ti do smrti povďačný. Môj otec, kráľ je presvedčený, že len jedno z ročných období je najdôležitejšie. Dokážeš mi Leto, prosím odpovedať?“ Leto sa schuti zasmialo a začudovalo sa nad Martinovou otázkou. „Milý mládenček, každý predsa vie, že Leto je najdôležitejšie a nepochybne najkrajšie obdobie. v lete kvitnú lúky a stromy sa obliekajú do zelených šiat. Čmeliaky, včielky, vtáčiky a všetky zvieratká vychádzajú zo svojich skrýš. Príroda je presvetlená slnečnými lúčmi a lesné plody dozrievajú, aby sa mohli nimi zvieratká a ľudia nasýtiť.“ Leto sa zachichotalo a povedalo na záver: „Myslím, že si pravde pria- mo pred dverami, lebo bezo mňa by príroda nemohla existovať. Povedz otcovi, že ja som najdôležitejšia zo všetkých období.“ Leto poprialo mládenecovi veľa šťastia a kráľovič sa pekne poďakoval. Martin bol však z odpovede Leta pomy- lený, keďže aj Jar a Leto tvrdili, že sú najdôležitejšie. „Teraz kto má pravdu?“ pomyslel si mládenec. Možno Jeseň mu pomôže rozlíšiť hádanku. Preto sa s veľkým odhodlaním pustil ďalej, aby navštívil pani Jeseň. Prešiel niekoľko míľ až celkom unavený zbadal, ako na stromoch opadáva žlté listie. Išiel v ústrety

Bez domova

Bol smutný sychravý deň. Jeden z tých, ktoré sa takmer podobajú noci, sú plné temných mrakov a myšlienok. Len tmavozelený brečtan žiaril na múre domu v sivej ulici. Niekoľko mrzutých chodcov postávalo v hmle na električkovej zastávke a šomralo si čosi pre seba. Prešla som na druhú stranu cesty a ponáhľala sa k domu, kde na mňa mal čakať Ivan. Mali sme sa stretnúť o tretej, meškala som, bolo už tri desať. No len včera som priletela a všetko to ubiehalo tak strašne rýchlo. U Ivana sa svietilo, zazvonila som, otvoril mi bzučiakom, a ja som vybehla po schodoch na štvrté poschodie, i keď dolu stál výťah. Pod dnu, dáš si čaj, predtým než pôjdeme?, ponúkol ma Ivan. Myslela som, že hneď pôjdeme. Až tak sa neponáhľame. Aká bola cesta? Ušlo to, odpovedala som.

Rozhodla som sa vrátiť domov, po toľkých rokoch v cudzine, nechala som všetko za sebou, spálila mosty, zanechala sľubnú kariéru medicínskej výskumníčky, a rozhodla sa pracovať pre choré deti v mojej rodnej krajine. Odvážne, mala som však pocit, že ma moja krajina potrebuje, že tu budem oveľa viac ocenená ako v kapitalistickej konkurencii obrovskej Ameriky. Ivan bol môj starý verný priateľ a bratranec, o chvilu sme mali cestovať do detského sanatória, kde sa po operácii zotavovala jeho osemročná neteť.

Cieľom môjho výskumu v Amerike bola detská onkológia, špeciálne leukémia. Ivan im ponúkol, že ma vezme na návštevu do sanatória, poznal sa s priateľmi a chcel ma predstaviť. Referencie som nemala žiadne, v tom zhone pri odchode na to nezostal čas. i keď som v práci dosiahla pozoruhodné výsledky, nik sa nestaral o to, či mám nejaké referencie do Európy, a sama som si ich nevypýtala. v Amerike je svet taký, dvere sa zatvorila a Američania sú radi, že sa zbavili človeka, a že je tu miesto pre niekoho mladšieho, nadanejšieho. Cesta do mestečka, v ktorom sa nachádzalo sanatórium, ubiehala rýchle. Prekvapili ma nové a pohodlné vlaky, skoro som už zabudla, že ani tu sa čas nezastavil. v spomienke mi zostali staré a špinavé, ľudia smutní a zdeptaní. Odrazu bolo všetko iné, i keď deň bol stále hmlistý a sychravý. Bol november.

Vystúpili sme na malej zastávke, kde sotva bolo vidieť pod nohy. Zoberieme si taxík, navrhol Ivan. Do sanatória je to dobrý kus cesty. Súhlasila som. a už sme sedeli v starom, ale pohodlnom taxíku a viezli sa do sanatória na kopci za mestečkom. Ivan zaplatil, vonku sa trochu vyčáslilo, zároveň sa začalo stmievať.

malebnej a krehkej pani Jesene. Vôkol sa rozliehala vôňa listov a lesných plodov. Všade vládlo ticho, len vetrik sa pohrával v korunách statných briez. Mladenec zavolať: „Milá pani Jeseň, prešiel som dlhú cestu aby som ťa našiel. Vedela by si mi dať odpoveď na moju otázku?“ Jeseň sa mu ozvala a radostne zašumela: „Človečik krásny, rada ti pomôžem. Výriekni svoju prosbu aby som ti mohla splniť želanie.“ Mladenec dal opäť Jeseni rovnakú otázku. Jeseň sa na chvíľu zamyslela a prehovorila: „Veru jednoduchú otázku si mi teraz položil. Nič nie je také dôležité ako ja, pretože som obdobím kde vládne harmónia, pokoj a oddych. Príroda sa chystá na zimný spánok no ešte predtým sa pozbiera posledná úroda z polí. Samozrejme, že ja som najdôležitejšia, zašumela Jeseň. Odkáž svojmu kráľovi, že ja som najdôležitejšia spomedzi všetkých období. Nech sa ti dobre darí synak a šťastnú cestu.“ Martin však odchádzal od Jesene smutný. Teraz mu zostávala len posledná možnosť, cválať do chladného náručia Zimy. Keď prešiel tri doliny a tri vrchy, v diaľke sa už jasne rysovali biele závoje snehu. Martinovi už dala Zima pocítiť svoju prítomnosť neľútostným chladom. Po dlhej únavnej ceste našiel ľadovú vládkyňu a preto bol šťastný. „Pani Zima,“ zavolať hlasno. „Ak si tu, ozvi sa mi, prosím.“ Zima sa napokon ozvala: „Čo je mládenček, čo hľadáš v týchto končinách.“ Mladenec Zime porozprával akú diaľku musel prekonať, kým sa dostal ku nej. Rozprával jej aj o kráľovi, ktorý ho poveril úlohou. Rozprával aj o návšteve Jari, Leta a Jesene. Ale ani tie mu správnu odpoveď na zvláštnu otázku nedali...

Pod', akurát sú návštevné hodiny, ideme rovno za Jankou. Na chodbe ma vôbec neprekvapilo zvláštne ticho, ktoré je akosi spojené s chorobou, ba ani pach dezinfekčných prostriedkov. Boli trochu iné ako za morom, o to viac známe, mne dôverné. Bola som na to zvyknutá, praktická časť výzkumu v Amerike sa diala v nemocniciach. Bola nedeľa. Niektoré deti, čo sa už návštev dočkali, žiarili šťastím a sedeli či postávali v sprievode dospelých, rodičov alebo súrodencov. Na konci chodby Ivan zastal, z predposledných dverí vyšiel lekár. Dobrý deň, pán primár, chcel so Vám predstaviť moju sesternicu, odomičku v detskom onkologickom výskume, práve sa vrátila z Ameriky. To je Adela. Teší ma, odpovedal primár, pomerne mladý a dobre vyzerajúci, no dosť unavený muž. U nás to vyzerá s onkologickým výskumom zle, ak ste mysleli na perspektívy, zamestnať sa v tejto krajine. Tu sa má otvoriť nový výskumný ústav, ale kým ho dostavajú, potečie ešte veľa vody. Ste odborníčka na detskú onkológiu? opýtal sa primár. Áno, pracovala som na výskume mechanizmov akútnej lymfatickej leukémie u detí, odpovedala som. Ak chcete, môžete za mnou prísť na budúci týždeň v stredu popoludní. Povedzme, hneď o druhej. a pošlite mi vopred váš životopis. Ďakujem pán primár, odpovedala som. a tu už z izby vybehla Janka, ktorá začula náš rozhovor. Pozri, kto prišiel, ozval sa k nej Ivan. Túto tetu si nevidela už veľmi dlho, však? Alebo si na ňu ani napamätáš. Nepamätala si, bola ešte malá, keď som doma bola naposledy. Krátko na to jej stanovili diagnózu a pokúsili sa ju liečiť. Teraz bola na rade operácia a Janka sa po nej zotavovala. Mala na sebe žlté šaty, jej obľúbená farba, a vyzerala, i napriek operácii a bledosti, sviežo a nežne. Ivan jej kúpil obľúbené pastelky, Janka rada kreslila. Sladkosti boli zatiaľ prísne zakázané a ona sa ich ani nedožadovala. Rozprávala Ivanovi ako sa má a ako sa jej v sanatóriu s deťmi páči. Majú tu aj školu, kde sa s inými deťmi dopoludnia učia ako v riadnej škole. Popoludní spia a chodia na prechádzky, potom je večera. Na prvý pohľad sa zdalo, že Janke nič nechýba, no smutný a bledý výraz je tváre hovoril o opaku. Mamka príde až pozajtra, vieš, že je to kúsok cesty od nás z Bratislavy. Nevadí, som rada, že ste dnes prišli vy. Rozlúčili sme sa, a pán primár nás ešte krátko informoval o Jankinom stave. Operácia dopadla dobre, primár bol mienky, že u detí je u tohto typu nádoru veľmi dobrá šanca vyliečiť sa úplne. a už sme s Ivanom sedeli v taxíku a viezli sa opäť spať na stanicu. Bola som spokojná, že sa Janke darí, že operácia dopadla dobre, a ja mám na budúci týždeň termín z primárom onkologického sanatória. Tešila som sa na budúcnosť, ako budem pomáhať malým pacientom a liečiť deti s onkologickými chorobami. Uvedomovala som si však, že som biologička, a že to chvíľu potrvá, kým sa výsledky môjho výskumu dostanú do praxe, ak tu nejaké miesto vo výskume vôbec nájdem.

V dohodnutú stredu som išla opäť do sanatória na stretnutie s primárom. Tentokrát bez Ivana.

O druhej, ako sme sa dohodli. Uvítal ma milým priateľským úsmevom a bol prekvapený mojimi skúsenosťami i úrovňou onkologického výskumu v Amerike. Sľúbil mi, že sa za mňa prihovorí na univerzite, kde mám akú takú šancu dostať miesto. Oznámi mi telefonicky termín stretnutia s profesorom detskej onkológie, ktorý robí podobný výskum, ako bol môj. Rozišli sme sa po necelej hodine a vo mne svítila nádej na nové perspektívy. Určite tu potrebujú odborníkov ako som ja. Vedecké poznatky a výskum predsa postupujú všade vo svete rýchlo dopredu. Nielen v Amerike. Profesor mi na konci týždňa zavola a pozval ma na pohovor. Výpytoval sa na podrobnosti z mojej práce i na pomery v Amerike. Videl, že som sčítaná v odbornej oblasti, mám prehľad o nových poznatkoch, že som veľa publikovala. Ako podotkol, bola som však žena, štyridsiatnička, trochu stará na to, aby ma niekde zamestnali. Okrem toho, veda u nás nie je tak ďaleko ako za morom, podotkol profesor dobrácky. Vlasne tu ani pre vás v tejto oblasti skoro nič nenájdeme, kde by ste mohli uplatniť všetko to, čo viete. S profesorom som sa stretla ešte raz, mala som pocit, že sa o mňa zaujíma skôr ako o ženu, než aby mal snahu pomôcť mi nájsť vyústenú prácu. Trochu si zo mňa pri ďalších stretnutiach užaľoval, mieriť stále na Ameriku, ako to, že som odišla, keď sa mi tam tak dobre darilo.

Nevzdávala som to a rozposlala ďalšie žiadosti, kde by boli šance získať prácu vo výskume. Takých miest však bolo málo. Navštívila som Ivana a sesternicu, svojich rodičov na východe krajiny. Tešili sa z mojej návštevy, ohľadne práce pre ambicióznou Adelu však boli skeptickí. Nevzdávala som sa, absolvovala predstavovacie pohovory v mnohých mojimi skúsenosťami, Amerikou, a odvíšal' ský výskum. Všetci boli nadšení mojimi skúsenosťami, Amerikou, a odvíšal' prichádzala neprestajne stále tá istá odpoveď. Také miesto, ktoré by bolo vhodné pre Vás, nemáme. Také u nás ani nie je. Vystriehovala som si inzeráty z časopisov, zúfalo prechádzala internetovými stránkami s heslom práca a onkológia, všetko máme. Nadanú Slovenku so skúsenosťami z Ameriky nikto nepotreboval. Napokon sa mi podarilo nášť prácu poradkyne v obchode so zdravotníckymi potrebami. Táto práca nebola vôbec pre mňa, nenapĺňala ma. Ale mohla som byť rada, že som vôbec prácu našla.

Začal sa konečne každodenný pracovný kolotoč, a ja som prichádzala na ubytovňu, kde som dočasne bývala, stále smutnejšia a skleslejšia. Cez víkendy som občas cestovala k rodičom, nadviazal kontakty s priateľkami z mladosti. No život akoby pre mňa strácal zmysel. Tešila som sa, že zas vidím príbuzných a som

Requiem planúcich nádejí - úryvok

...*Lala* – či *kličiaci mladost'* nie je *zanovitá a jej neskúsenosť priam slepá...*?!

Táto pochabá, no vo svojej podstate i nesmierne hlbavá otázka kvárila Corstianovho skrúseného ducha už zopár strastiplných mesiacov. A čo čert nečel – pálčivá naliehavosť nevyslovenej odpovede na jej pomyselný výkrik mu nedala pokoja ani teraz, vo chvíľach zriedkavého voľna, keď sa pomaly a zasnene brodil trávnatým priestranstvom farmy, ktorej zásluhou domácich prischlo pomenovanie *Sunniva*.

Zo zamyslenia ho zavše vytrhol hurhaj, spôsobený dojením i kŕmením dobytky, ktoré sa pravidelne vždy o tomto čase odohrávalo pod prístreškami niekoľkých radov stajní, učopených na protíľahlom okraji farmy. Z dialľky roznával nielen tmené povely, miešajúce sa s dupotom konských kopýt – keďže súčasťou tohto hospodárskeho kolobehu boli tiež skupiny honcov, majúcich na starosti tunajšie plnokrvníky – ale aj svižné kroky a spevavé hlasy hľúčiku žien, ktoré po podojení kráv vynášali v kanviciach ich mlieko zo stajní.

Corstian si uvedomoval, že počas šiestich mesiacov, ktoré mu z poverenia vyššej moci prichodilo stráviť v cudzej, no zároveň i diabolsky nádhernej krajine, s ňou zrástol v neoddeliteľný celok, viažuci ho k jej drsným pôvabom akýmisi zvláštnym a neprekonateľným putom. Bolo tu však ešte iné spojiivo – oveľa mocnejšie než láska k nórскеj pôde, náchylnosť k malebným fjordom či nezvyčajne chladnému podnebiu okolitého prostredia. Ťarcha tejto ľúbeznej spútanosti sa do mladíkovho srdca vkradla už onedlho po príchode na nové pôsobisko, aby mu vzápätí noc čo noc gniavila nepokojnú myseľ, sťa opojný nektár mu slastnými vlnami zaplavujúc hruď...

Písal sa piaty október roku tisícdeväťstotridsaťdeväť, keď ho biskup Thomas Martina ako začínajúceho kaplána poslal medzi rozľahlé pláne nehostinnej Škandinávie, kde mal stráviť prinajmenšom rok v duchovnej službe tamojším obyvateľom. „Corstian Landau“, zahrmel vtedy preláť v purpurovom rúchu neotrasiteľným hlasom, „z uznesenia svojej vôle ťa vysielam do prístavného mestčka Kristiansand, ležiacom v regióne Sørlandet. Vykroč smelo sťa ovca medzi vlkov a zverené stádo veriacich duší privádzaj k osviežujúcemu prameňu poznania, ako len najlepšie vieš. Keďže sa náš hriešny a úbohý svet práve zmieta

s nimi, celé roky mi chýbali, nebola som ten samostatný typ kariéristky v západnej spoločnosti, ktorá sa za každú cenu presadí a ide cez mŕtvol. Ženy sú zriedkakedy také. Ako mi to všetko chýbalo, domov, rodina a známi. Domov, to bolo svetlo môjho života, láska ku krajine, kde som vyrástla, spomienky na detstvo.

Všetko to však trvalo len chvíľu. Moja túžba niečo dosiahnuť, mať úspech v povolání, robiť vytyčenú prácu, na ktorej prípravu som vynaložila toľké úsilie na univerzite v Bostone, kde som sa musela počas štúdia toľkého zriekať, bola silnejšia. Už na jar som začala rozposielať nové žiadosti, do Ameriky a do Kanady. Trvalo to dlho, kým sa mi ozvali. Napokon, po online pohovore prostredníctvom skypu, v skorú jeseň na konci septembra, prišla vytyčená odpoveď. Tentokrát z Kanady, z Výskumného onkologického centra vo Vancouveri. Rozhodla som sa, že nastúpim, že opäť z domu odidem. Čakali ma nové úlohy. Nesmierne ma tešilo, že sa malá Janka definitívne vyliečila zo svojej choroby. Mala všetky predpoklady žiť ďalej ako zdravé dieťa. i bez môjho výskumu.

Bol smutný sychravý deň, keď Adela nastupovala do vlaku. Len Ivanov tmavozelený kabát žiaril v sivej ulici, keď jej pomáhal niesť ťažký kufor na stanicu. Na poslednú chvíľu prišli i Janka s mamou. Rozlúčili sa a ona nastúpila do vlaku. Bola hmla a na stanici postávalo iba niekoľko cestujúcich. Adela vedela, že Vianoce strávi v Kanade sama. Toľko peňazí, aby sa po mesiaci vracala domov na Vianoce, nemá. Kanaďania sú predsa len mentalitou Európanom bližší než Američania, pomyslela si. Na ten rok doma, medzi svojimi blízkymi, len tak nezabudne. Bude žiarieť v jej mysli v živých farbách. Svetlo, ktoré ju bude sprevádzať na cestách s nádejou, že sa raz vráti. a že raz zmení svet doma. Bola pripravená. Ďalej bojovať a pracovať. Teraz verila, že vo Vancouveri nájde nových priateľov...

v okovách zúriacej vojny, cesta cez Severné more pre teba zaiste nebude ľahkou – môžbyť ju dokonca pomenovať i nebezpečnou – no ty sa neľakaj! Náš Pán ťa neochvejne povedie vpred a spôsobí, že loď, ktorou sa povezieš priamo do Nórska, napokon bezpečne zakotví v určenom prístavisku...”

Otec Martina mal pravdu. Corstianov parník sa po dlhotrvajúcej a úmornej plavbe vylodil pri brehoch Kristiansandu, pričom ho počas morskej cesty sťaby zázrakom nepostihla jediná pohroma. Mládenec sa s nevelkou batožinou vďaka radám miestnych obyvateľov raz-dva ocitol pred bránami Sumnivy, kde zvesti o jeho príchode už zopár dní koľovala medzi majiteľmi i pracujúcimi osadníkmi. Dostalo sa mu nadmieru vľúdneho privítania – najmä zo strany domáceho pána Sverre Halvorsena, vdovca s tromi deťmi, stojacimi na prahu dospelosti. Ako sa Corstian zanedlho dozvedel, o svoju manželku Walmoed prišiel pred rokom pri vážnej nehode, keď ju počas šialenej búrky na farme privälil bleskom rozčesnutý gaštan a smrteľne jej pomliaždil vnútornosť... Jej milujúci muž sa s touto krutou a neočakávanou stratou doposiaľ nedokázal vyrovnáť, hoci svoje vnútorné rozporenie bedlivo skrýval pod rúskom statočného žiteľa rodiny a ochranu rozľahlej farmy. Deň čo deň však bez okolkov navštevoval hrob alebo jej polovičky, tróniaci v najodľahlejšom kúte farmy a porastený sviežozeleným brečtanom. K podobnému rituálu sa uchýľovali i jeho potomkovia – najstarší syn Magnus, prostredný Holger a najmladšia dcéra Henny. Práve čaro jej ducha Corstianovi načisto pomútilo zmysly od chvíle, kedy ju po prvý raz uzrel...

Hoci zreteľne vnímal ťarchu skutočnosti, že post ať Božieho služobníka ho pozbavuje akýchkoľvek nárokov na miesto v ženskom srdci, predsa nedokázal zapudieť neodolateľnú túžbu po jej telesných i duševných pôvaboch. Tento posvätný cit ho zväšle očarúval nevšednou silou, aká môže vyklíčiť iba z panenskej pôdy ranej mladosti – a inak tomu nebolo ani teraz. v okamihu, keď všetky myšlienky uprial na objekt svojej lásky, z úvah ho vytrhol podmanivo dievčenský hlas: „Dobrý deň, páter Corstian! Nad našou malebnou farmou sa už dlho nezaskvel taký krásny podvečer ako dnes, všakže?”

Mládenec sa prudko obrátil a na líca mu vzápätí sadol pálčivý rumenec – pred sebou mal štíhlu devu tmavohnedých vlasov a gazelích očí rovnakej farby, odetú v ľahkej bielej košeli, bledých nohavičiach a jazdeckých čizmách. Tvár jej napoly zahľadal priestranný klobúk.

„Dobrý deň, milá Henny“, vyjachtal prekvapene, usilujúc sa skryť prudké vzrušenie, ktoré sa ho náhle zmocnilo. „Nemýlite sa, vonku je naozaj nádherné okrem toho...”

„Znamená to teda, že sa smiem bez obáv pridružiť k vašej malíčkosti a stať

sa vašou spoločníčkou na romantických potulkách našou farmou?“, zatiahla s náznakom jemnej irónie v hlase skôr než stačil dokončiť myšlienku, ktorá sa mu pomaly tísila na jazyk. Namiesto odpovede mlčky prikývol a s dievčaťom po boku zamieril smerom k nízkemu kamennému múru, kde v tieni košateho brečtana trónila drevená lavica. Tu si obaja sadli, vychutnávajúc podmanivé čaro jarného západu slnca, ako i vzájomnú blízkosť. Corstian márne hľadal vhodné slová, ktorými by rozprúdil živý rozhovor – pri každom pokuse o dosiahnutie tohoto zámeru mu reč zakaždým uviazla v hrdle. Ani omámený vypliešťal oči na Halvorsenovu dcéru, mlkvu a nehybnú sťa mramorová antická socha. Myslel i údy mu odrazu zaplavila neznáma sila. Schytil dievčinu, strhol ju k sebe a mocne zovrel v nedočkavom náručí, až temer zalapala po dychu. Vzápätí si ústa lačne pritisol na jej panenské pery a nechal sa unášať prúdom nespútanej vášne, o akej dosiaľ nemal ani len potuchy... Henny sa nevzpierala jeho bozkom, ako sa sprvoti obával – práve naopak, ramenami sa mu pevne zakvačila do mocnej šíje. Záchvevy jej pier boli neklamným znakom skutočnosti, že i v jej duši bujnie spaľujúca túžba po bozkoch milovaného muža...

„Tak – a čo ďalej, Corstian?“, prevravela dievčina, keď sa od seba po dlhých chvíľach nežnosti konečne odtrhli. „Čo s nami bude? Milujem ťa od prvej chvíle, ako si prekročil prah našej usadlosti, a ak ti to doposiaľ nevyznali moje váhavé ústa, núž si si zaiste povšimol, že dôkazom tejto lásky bol po celý čas môj vrúcny zrak i srdce... Viem, že aj tvoju myseľ opantal ten istý cit, a keby nám bolo bývalo súdené zísť sa dovedna za priaznivejších okolností a na odlišnom mieste planéty, dozaista by som sa s tebou takto otvorene bola zhovárala už prv. Obávam sa však, že podmienky, v akých Boh doprial vyklíčiť semenu onej horúcej náklonnosti, mi poskytujú iba chabú nádej na naše spoločné vyhliadky do budúcnosti... No vedz, že môj duch zostane sputaný s tvojím až do skonania sveta, kedy Pán porúca hradby pustošivého hriechu, vystavajúc z nich novú ríšu pokoja a lásky, v ktorej nás už viac nič nerozdelí...”

Dievčinu zaliali trpké slzy, rukami si zakryla tvár a v bezmocnom geste zúfalstva prepukla v tichý plač, ostenť ktorého sa Corstianovi zabodol priamo do rozbúrenej duše. Vstal a v okamihu si pokľakol pred nariekajúcu devu, zaboriac si obličaj do barnavej záplavy jej vlasov. „Áno, Henny, je to naozaj tak – odvtedy, ako sa moja púť tak neočakávane skrížila s tvojou, si pre mňa tou najľúbenejšou stvorou na svete. Čaro tvojho tela i duše ma sťa neodbytný príznak máta každú noc... Milujem ťa viac ako svoj život – väčší než môj duch dokáže vyjadriť pozemskými slovami. Nemožno však umlčať skutočnosť, že som Božím služobníkom, ustanoveným hlásať Jeho slovo všade, kamkoľvek ma vôľa nad-

Vlastnila bakuľku

Vlastnila bakuľku. Nie dlhú, nie krátku. Takú akurát. Vzala si ju z hory, keď ju zradili jej chabnúce nohy. Bol to iba tenký kúsok dreva, ktorý jej odvtedy prirástol k srdcu. Krivkajúc si brblala piesne, ktoré už v jej podaní nemali rytmu. Tvár mala otočenú k zemi. Milosť k hudbe jej zostala v srdci, štekla ju a spomienkami unášala do iných chvíľ. Do chvíľ, keď s ňou každý mladenec chcel tancovať a ona každému z nich do uška šuškala ľúbostné melódie. Do chvíľ, keď sa potom najkrajší šuhaji kľbčili o ňu a do chvíľ, keď sa vo dverách zjavil on. Pozeral na ňu a jej líca bľáli ako uhľiky v tlejúcej pahrebe. Do chvíle, keď pýtal dôkaz lásky a teplými perami zapálil vášň v dievčenskom tele. Do chvíle, keď sa z dievčaťa stala žena. A do chvíle, keď ju vydávali za iného.

„Mama, veď na neho pozrite? Takému ma chcete dať?“

„Pekný nie je, aspoň bude verný!“

Kvapky kropili každý krok. Padali vždy, keď si spomenula. Hrboľatá ruka zvierala bakuľu, hrbila sa do zeme. V lese blúdila hodiny. Prešľapovala myšími krokmi z nohy na nohu. Vdychovala čerstvý vzduch a na oplátku darovala niekoľko svojich mliečnych dychov. Opierala sa o stromy a čerpala energiu z kôry svojho záračného lesa.

„Tu je!“ pery sa jej rozšírili a s dierou v ústach sa otočila smerom k dedine. Za sebou ťahala mŕtve kusisko dreva. Zvierala ho len jednou zo svojich rúk a druhou istila svoju bakuľu. Prešla pár krokov. Zastala, prehodila svoje poľená a vykročila. Keď konečne vstúpila na železný gang, bol už večer. Vydýchla si. Párkrát sekla svojou neveľkou sekerou po dreve. Rozlomilo sa a ona skromne pozbierala kúsky na podkurku. Na verande nechala svoje široké bagandže. Otvorila dvere, vošla do miestnosti a zhltna ju tma. Zážala v izbe, vyslovila krátko sláva otcu, prežehnala sa pod dreveným križom visiacim nad dverami, oprela bakuľu a až potom podkúrila v mašine. Žlté teplo sa rozlialo po izbe a tlačilo sa von malými okenicami. V izbe zútnulo. Na šporiteľ hodila kúska ryže, páru soli i štipku cukru. Nechala vybrblat a doliala litra mlieka. Jedla bolo dosť aj na tri dni. Srkala polievku a krúživými pohybmi miesila ryžu v ústach. „Dobre horí!“ spokojne prikývla, keď zapukalo pod pokrievkou. Voda vrela. Zobrala si malý žltý lavór a do vriacej vody doliala z vedra. Svoje modrosivé opuchnuté nohy nechala vychutnať tento očistný kúpeľ. Zavrela oči. Znova sa vrátila do

riadených zaveje. Nemám ti čo ponúknuť okrem veľkej lásky, ktorou mi srdce priam prekypuje... Svet sa okrem toho práve ocitá v priepasti pustošivého boja a jeho koniec predvída iba sám Najvyšší... No ani napriek tomu sa nedokážem zbaviť radostného vzrušenia pri pomyslení na to, ako moje rozčúlené líce spočíva na tvojich ňadrách dakde uprostred drsných pôvabov švédskej prírody...“

Obaja si zhlboka vzdychli a po krátkej odmlke sa ich ústa naostatok ešte raz spojili dovedna, načisto sa ponoriac do slastného opojenia vrúcnych bozkov...

Opojná príchuť tejto panenskej skúsenosti vo veciach lásky z Corstianovej mysle nevyprchala ani o štyri dni neskôr. Práve sa vracal z neďalekej dediny, kde v miestnej kaplnke odslúžil popoludňajšiu omšu. Akonáhle zamieril na verandu domu, aby cez drevené dvere vstúpil do kuchyne a odtiaľ po schodoch do svojej izby na poschodí, vrátka sa rozletel a v ústrety mu pribehol zadychčaný Holger.

„Páter Landau! Ako dobre, že ste už tu... Musím vám oznámiť neblahú novinu. Zaiste neuhádnete, čo sa udialo! Len si predstavte – Nemci sa dnes odvážili zaútočiť na našu krajinu! Ó, hrôza čo i len pomyslieť...“, zakvílil, ledva vládajúc potláčať prudké vzrušenie, ktoré v ňom vyvolala úloha zvestovateľa hrozivej správy.

Ked' pomáha Anjel

Vliekol som sa dolu od Zvolena po veľmi prepchatej ceste smerom na Krupinu. Robím takto zakaždým, keď putujem touto trasou len sám. Vtedy ma neláka trojhodinová zelená značka do Bacúrova cez lesy, lebo po ceste to mám za polovičný čas. a teraz ma navyše skutočne tlačil aj čas. Prechádzal som ponad železnicu na odbočke ku Michalkovej, keď som začal ustarostene rátať hodiny pred sebou. Na križovatku ku Brezinám sú to dva kilometre, hore po Bacúrov d'alsšie dva, do Dubového štyri a pod horu dva. Dokopy desať kilákov. Je 15:50, takže plus dve hodiny na prekonanie tejto vzdialenosti a bude osemnášť. A potom ma čaká ešte tri a pol hodiny cez kopce na Kolpachy. Uf! – to zasa prídem len za tmy... Čo ty na to, Mário, drahý môj anjel strážny? Ako to teraz dať? - Veď vidíš, že už akosi nevládzem a meliem z posledného...

V zadumaní ma pristavil krížik s pamätníkom a tvárou usmievavého mladíka v mikine. Venoval som mu krátku modlitbu a vykročil. Ale len vykročil... Krížik bol na začiatku odpočívadla a tam stál modrý Pickup. Mladý muž spoza volantu ma napäto sledoval. Obratom som ho pozdravil a on sa ma len spýtal: - Slováč? - Áno, hej. - Odkiaľ idete? - Z púte do Levoče a teraz sa vraciam domov.

- A nebojíte sa? - Nuž, je to tu husté, ale cez hory som už nevládal... - a, modlím sa, ukazujem ruženec v otrčenej ruke. - Je to tu veľmi nebezpečné, môžem vám pomôcť a odviezť vás? „- Čože?!“ - skoro som nahlas zapíšťal. To TY, drahý môj anjel strážny? Ty si to takto bleskovo zariadil?...

Batoch odkladáme do batožinového priestoru vozidla a sadám si vedľa mladíka. No, chalani vo veku nášho syna. Jeho vľúdnosť, vzhľad, nezištná ochota a tá úprimná dobrota a starostlivosť o mňa mi neskonale pripomínajú povahu nášho prvorodeného syna Jozefa. - Musíme sa vrátiť a tam sa otočíme, hovorí môj vysloboditeľ. - Všimol som si vás, hovorí d'alej, keď som išiel dolu, domov. Ale nemohol som tam zastaviť. Toto je medzinárodná spojnice, lietajú tu poľské, ukrajinské, maďarské aj rumunské kamióny. Je to veľmi nebezpečné. Poznáš to, aj ja jazdím v zahraničí... - Stáli ste pred krížikom, netreba, aby tam pribudol ďalší... otcovsky mi vysvetľuje. Niečo som zahabkal, že sa tejto cesty bojím aj sám, ale cez hory je to pre mňa teraz dlho. Konečne som sa mu predstavil a on s úsmevom hovorí – Marián. To nie je možné! Ja som si svojho anjela strážneho v novembri 2015 na takomto putovaní do Starých Hôr tu neďaleko, v týchto

chvíľ. Narodila sa. Drobunké zmiečko kričiace od hladu. Dala mu cecok. Cucala a očiskami čiernymi ako cigánske dieťa kukala do ženskej tváre. A tak privykla. Decko mal rád, zanič by ho nedal. A prišli aj d'alsšie. Izba sa plnila a deti bolo treba chovať. Privykla mu.

Zima. Nohy ľadové, v mašine vyhaslo. Priložiť bolo treba. Dreva mala, deti pokáľali. Len už na podkurku pochybelo. Pôjde zajtra do hory. Vybrala nohy z lavóra a utrela do hantucha. V starej červotočmi dotrápanej skrini si našla nočnú košeľu. Voňala machom. Zahreje ju najlepšie, zostala po mame. A duchna z páperia. Zaľahla do tepla a do izby vypustila horúci dych. Zaspala. Príbehy, ktoré v snoch ožívali, dobre poznala. Hudba, tanec, bozky, deti. Deti. Deti... Bola pokojná ako kedysi, keď sa spolu tlačili na jej rozheganej mrzkej válende.

horách pokrstil menom „Mário“ a teraz je tu „Marián“! Presne ako strážny anjel! Ďalej už tento moment nejdem rozoberať, lebo to patrí do Božej prozreteľnosti... Nie do náhod, ako sme to onedlho s Mariánom uzavreli.

Myslel som že ma vyhodí na križovatke ku Brezinám, ale on zapol smerovku a pohotovo mi hovorí: - Teraz ma veď, odveziem ťa až pod horu... Len som pozeral a nechápal. Dobre, Anjel je tu, musím ho teda poslúchať. Prebehli sme Bacúrov i Dubové a ja som zanietené rozprával o všetkých tých zážitkoch a momentoch, ktoré nás na tejto ceste za tých dvadsať rokov putovania už postretali. Jednota v Dubovom bola otvorená, chlapi pohodlne sedeli na pive. Za obcou sme sa skrútili medzi ohradené pasienky hovädzieho dobytku a Marián s úsmevom zapínal smerovku na križovatkách ako pozornosť pasúcim sa kravičkám. Keď sme narazili na poslednú elektrickú ohradu pozorne sa otočil, zacúval a vystúpili sme.

Otcovsky, či skôr bratsky sme sa objali a so slzami v očiach vďačne som d'akoval. Dojatie bolo aj na jeho strane a rýchlo som z batoha vytiahol zápisník, aby mi napísal svoju adresu, svoje kontakty. Výsvetlil mi, že píše adresu na manželku, lebo on často odchádza do zahraničia za prácou a ona je doma. Marián ma ešte ustarostene upozorňoval na búrkové mraky, ktoré sa prevažujú pred nami nad Štiavnickými vrchmi. Už som sa ich nebál, už som bol znova vo svojom živle pútnika.

Veľmi starostlivo ešte na mňa naliehal, že ma radšej odvezie rovno domov, aby som neváhal. Nič ho to nestojí a rád by to pre mňa urobil. Takto sa pokúšal pomôcť mi už hádam po piaty krát, že ma domov odvezie. Ja som však cítil, že túto d'akovnú púť z Levoče domov do Levíc musím dokončiť len sám a po svojom. Veril som priateľovej nezištnej pomoci, ale doputovať je ako dokončiť svoju rozrobenú prácu. Lúčenie pokračovalo novým objatím a mne sa chcelo strašne plakať. Od radosti, od dojatia, z lásky... Dlho sme si mávali na pozdrav, kým jeho auto nepreskočilo kopec a nestratilo sa v doline. Pozrel som na divú hrušku, o ktorú som mal opretý batoh a pomyslel som si na Anjela, ktorý ma sem doviezol. – Tak, na túto hrušku pripevním nejakého kovaného anjelika, ktorý bude nám pútnikom hovoriť o ich živote tu na zemi medzi nami.

S radosťou a nadšením som vykročil do stúpania cez posledné pasienky. Hora dýchala sviežosťou, búrka ju len orosila. O nejakú hodinu sa ozval Marián, že je už doma, aby som aj ja zavolať, keď prídem do cieľa. Onedlho som sa potom dostal ku najbližšiemu turistickému smerovníku a vyčítal, že do cieľa mám už len hodinu tridsať. Oznamil som to aj novému priateľovi, aby nemal o mňa toľkú starosť.

Keď som napokon vyrazil z hory nad Kolpašský tajch a v pohode sa spustil do Banského Studenca, hodiny boli len niečo za siedmou. Nadšene a vďačne som to oznámil Mariánovi aj s jeho manželkou Stankou. On mi spätne zavolať a ubezpečil sa o mojom ciele a kondícii. Takto sme sa ešte napokon cez telefón objali aj na druhý večer, keď som sa ponoril do môjho rodného mesta a vďačne dokončil putovanie. Odvtedy si napíšeme občasnú správu z nášho života, alebo si zavoláme, keď si navzájom chýbame. Priateľstvo i naďalej neopúšťame.

Teraz mi už nezostáva nič iné, len napísať novú reportáž o našom pútníctvom pešom putovaní z Levíc do Levoče v roku 2019. Lebo takéto príbehy píš len sami anjeli.

pútnik Jozef

- doma, štvrtok 18. júla 2019

Spomienková mozaika

Odišla som z rodného hniezda pred mnohými rokmi. Keď sa po rokoch vraciam do rodného domu, na ulicu, kde som vyrastala, otváram bráničku, neraz mi pohľad padne na cestu, ktorá pokračuje ďalej a v mysli preletím cestičku, chodníček uprostred polí s vejúčim obilím, lúku voňajúcu rozkvitnutými kvetmi, mňam cintorín, za ktorým sa kedysi vynímal borovicový les s bielym dolomitovým kobercom, a prichádzam popod košaté lipy k dverám chrámu. Vdychujem atmosféru tohto miesta, stávam sa malou dievčičkou, mysl'ou mi defilujú obrazy a vytvárajú mozaiku z pomyselných farebných kamienkov...

Modrý kamienok:

Sedím v tráve s mojou milovanou babičkou, okolo sa modlia ženy monotónnu, pravidelnú, upokojujúcu modlitbu ruženca, po chvilí sa ozýva spev jednotlivých skupín pútnikov a ja si pripadám ako malý mravček uprostred obrovského davu. S postupujúcim vekom sa mi ten dav nevidí až taký neprehľadný a lúka okolo taká nekonečná, ale atmosféra slávnosti narodenín Mamy Márie je stále čarovná a je jedno, či je vonku príjemne, či sychravo, slnečno a teplo, či zima.

Oranžový kamienok:

Ako celkom maličká sa krčím pri nohách svojho otca uprostred kostola na neďelnej bohoslužbe a počúvam kázeň, v ktorej dominuje slovo „vieru“. Rozprávam o nej pán farár. Chrbtom sa opiera o oltár, je otočený k ľuďom a ja počúvam. V škôlke mám kamarátku Vieru a rozmýšľam a snažím sa pochopiť počuté slová a vety a dať si to do súvislosti s Vierkou ... nedá sa, stále mi to nepasuje...

Biely kamienok:

Učím sa básničku. Mamka s tetou Marienkou mi povedali, že je to na sviatok – výročie. Pán farár bude oslavovať 25 rokov svojej kňazskej služby. Nesmiem to nikomu povedať, ani mojej kamarátke Vierke v škôlke, lebo to má byť prekvapenie. Otec vyrába z plechu dve veľké čísla – dvojku a päťku, mamka s tetou ju obalia do staniolu a ideme v sobotu do kostola, aby to otec pripevnil nad bohosťánok. Mňa postavila k spodnému schodíku pod oltárom a dostávam pokyn, aby som hovorila. Nahlas, zreteľne, aby ma na druhý deň počul nielen pán

farár, ale aj ľudia za lavicami. Teta Marienka ide hore k organu a robí kontrolu „ozvučenia“. Po skúske skonštatujú, že síce kostol je teraz prázdny, ale hádam aj keď bude plný, bude dobre počuť (bolo to pred viac než polstoročím a žiaden mikrofón v kostole ešte neexistoval).

Je nedeľa ráno, mám krásne nové biele silonové šatočky, pripadá mi ako princa. Ideme na bohoslužbu, počas záverečnej modlitby cítim napätie u mojej mamy, čakáme kým bude záverečné požehnanie a kým sa pán farár obráti chrbtom k ľuďu, aby pobozkal oltár. Mňa rýchlo postavila na známe miesto k schodíku a držia mi palce. Pán farár pobozká oltár, otočí sa, aby zišiel dole schodíkmi, vykročí a zrazu ma zbadá ... ten prevrpený výraz na jeho tvári mám dodnes pred očami. Cúvne späť a ja začínam – smelo, nahlas, tak ako ma to naučili a kostolom sa nesie zvonivý detský hlasok a prednáša blahoželenie oslávencovi.

Ružový kamienok:

Popoludní idú rodičia na faru, aby aj osobne zablahoželali otcovi Ernestovi. Berú ma so sebou. Pán farár sa veľmi teší, musím mu tú báseň povedať znovu, aby si ju „užil“ v pokojí svojej izby. Počas návštevy si ma zrazu posadí na kolená a poprosí ma, aby som tú báseň predniesla ešte raz ... po chvíli ma zloží z kolien, vstane a ide do kancelárie. Vráti sa a v ruke nesie Jednotný katolícky spevník! Novučiký, viazaný v koži, sviety jasnou čiernou lesklou farbou! V svojom šesť a pol ročnom srdiečku cítim že je to niečo veľmi vzácne (písal sa rok 1964 a o žiadnych náboženských knihách nebolo v žiadnom obchode ani chýru).

Tyrkysový kamienok:

Máme nového farára. Je mladý, čierny, uhladený, úsmev mu odkrýva krásne biele zuby. Pripravuje nás na prvé sväté prijímanie. Nastane deň D. Je krásna snečná nedeľa, slávnosť čítiť aj v povetrí. Schádzame sa na luke pred kostolom, pod lipami, zoradíme sa. Vchádzame spoločne, ohraničení z jednej aj druhej strany stuhami – ružovou a modrou. Aj ja patrí medzi tých, ktorí držia stuhu počas slávnostného nástupu a cítim sa zrazu skoro ako dospelá. Kostol je vyzdobený, ľudia sú akási iní, usmievajú, dojatí, radostní ... a ja pri nohách Matky prijíмам prvýkrát Syna.

Zelený kamienok:

Rasteme a môj starší brat začína ministrovat', neskôr aj mladší a ja v tom období zakusujem akýsi pocit závidi, že oni môžu poslúhovať pri oltári a ja nie ... a na

Lipa - úryvok

chvíľu som zatúžila byť chlapcom, aby som aj ja mohla stáť tak blízko bohostánku. ... Mama Mária, ty si sa celý život pohybovala v bezprostrednej blízkosti svojho Syna, prečo ja nemôžem byť bližšie? Ja musím stáť až za „plótkom“ ... kráčam dolu dvorom po chodníku a namiesto dverí do chrámu, otváram dvere rodičovského domu. Opúšťam v mysli Mamu Máriu a objímam sa s mojou mamou. Som vďačná, už netúžim byť chlapcom, mužom; byť mamou je krásne! V hĺbke srdca ďakujem Synovi za Mamu, mamu i za moje materstvo.

V dome pri storočnej lipе bývali dvaja bratia. Rodičia im už dávno zomreli. Obaja boli slobodní. Nuž, nažívali spolu svojpomocne.

Starší, Milan, bol podnikateľ. Založil si firmu na výrobu dosiek. Každý deň naháňal robotníkov do práce. Nedal im ani vydýchnuť a veľakrát sa stávalo, že ich ani nevyplatil. Je to paradox, pretože on sám kedysi pracoval ako robotník. Ťažko pracoval od ráno do večera, chodil v montérkach a dosť často počas tohto obdobia preklínal deň, kedy sa narodil.

Po tridsiatke sa jeho život zmenil. Už nechodil po fuškách po Slovensku ani po Rakúsku. Špinavé montérky vymenil za kravatu a drahý oblek. Šťastnou náhodou sa z neho stal bohatý a známy muž.

Mladší Marek bol jednoduchý a tichý človek. Pracoval ako záhradník. v záhradníctve predával substráty, stromčeky, kamene do skalek a stovky druhov pestrofarebných kvetov. Občas obstrihával ozdobné kríky. S prácou bol veľmi spokojný. v rodičovskom dome už nebýval. Starší brat ho totiž vyhostil. Nič iné mu neostávalo, len si postaviť drevenicu vedľa domu svojho brata.

Do kšeftov svojho brata sa nestaral. Keď potreboval pomocť, tak šiel. Nikdy sa nestalo, že by Milanovi nepomohol. Keď bolo treba, opravil mu plot. Ak to bolo potrebné, vymaľoval mu steny. Milan samozrejme nespravil pre brata nič.

Po práci, cez víkend a sviatok trávil Marek čas prácou na svojej dreveničke. Dosť často pri tom využíval svoje povolanie. Celý dvor vyzdobil skalkami a okresnými drevinami.

Bolo tu jedno miesto, na ktorom vydržal byť aj dvadsaťštyri hodín denne. Týmto miestom bola stará lipa. Mala určite viac než päťsto rokov. Sedával pod ňou celé hodiny a modlieval sa ruženec. z času na čas sa s Bohom iba rozprával.

- Ďakujem Ti všemohúci Bože za Tvoje dielo. Vďaka za túto lipu, ktorá je mostom medzi mnou a Tebou. Príroda je prekrásnym svedectvom o Tvojej existencii.

Za slnečného júlového dňa prišiel k Marekovi na dvor robotník z Milanovej pily. Výbehol naňho s dosť neprijemným tónom.

- Marek, čo sa tvoj brat úplne zbláznil alebo čo? Dnes ráno prišiel do podniky a vyhodil osem ľudí.

- Vyhodil aj teba Roman? Povedz že nie. Inak sa za toho človeka budem

musieť modliť častejšie.

- Veru, aj mňa. To má byť jeho vďaka? Povedz mu nech sa spamätá. Čo je on? Kráľ Anglicka? Ruský cár? Americký prezident? Ako sa môže niekto správať tak neľudsky? Dohovor mu. Si predsa jeho brat!

- a prečo? Mňa to nezaujímá. Nech si môj brat robí čo chce. Mne stačí toto. - ukázal Romanovi v povetrí ruženec. - Jediná čistá modlitba od srdca dokáže viac ako bezvýhodiskový rozhovor.

- Tie tvoje modlitby. Aký majú zmysel? Prácu mi nevrátia. Radšej chyt' lopatu do ruky a rob niečo zo sebou. Hlina sa ti sama nenakope.

- Možno nie, no aspoň mi posilní ducha. Vidím, že ten tvoj je už dlho slabý. - povedal a zahľadel sa Romanovi priamo do očí. - Kde niet Krista, niet lásky.

Po týchto slovách sa muži rozišli. Marekovi z toho bolo zle. Chudáci tí muži. Len tak prišli o prácu. Marek nemal v obľube riešiť problémy iných, preto sa utiahol na svoje obľúbené miesto. v ticho sedel a modlil sa. Po ruženci Bohu vždy povedal svoje prosby.

- Pane Bože, prosím Ťa daj nech sa môj brat spamätá. Daj nech nežije taký zatrpknutý a zlý život. Dovoľ mi môj Pane, aby som si aspoň raz našiel človeka, ktorý ma bude chápať.

Marek bol typ človeka, ktorý hľadal zmysel života v Bohu. Celý jeho život sa točil okolo Neho. Nikto ho nechápal. Doba, v ktorej žil bola uponáhľaná. Ľudia utekali do práce, často si na ulici nepovedali ani jedno dobré slovo, väčšinou riešili peniaze a nie čas využitý s rodinou. Ľudia si závideli, okrádali sa, deti sa šikanovali.

Hľadali pomoc u lekárov, právnikov, v iných ľudoch. Nikto z nich nechápal že na to, aby našli pomoc stačí jeden, a tým jedným je Boh. Marek vedel, že ľudia ho nemôžu nájsť kým nezmenia svoj postoj. z toho dôvodu prosil Boha, aby mu do života priviedol ženu. Mal všetko čo potreboval ale chýbala mu láska ženy. Keď sa pomodlil, prežehnal sa a odišiel do domu. Takto sa modlieval každý deň.

Dni pomaly ubiehali. Nasledovali ich mesiace, roky a Marek mal už štyridsať. Šiel pomalým krokom na nedeľnú svätú omšu. v pokoji si oľutoval svoje hriechy, zaspieval Glóriu a zo zatajeným dychom počúval Evanjelium o Samaritánke, ktorá sa dotkla Ježišovo rúcha a uzdravila sa.

Kázeň ho duchovne posilnila. Kňaz vravel, že tak ako sa Samaritánka chytila Ježišovo rúcha a uzdravila sa, tak sa musí aj človek dotknúť Ježiša v modlitbe a uzdraví sa.

Pri prijímaní Eucharistie pocítil, ako jeho telo naplňuje pokoj a milo-

srdenstvo. Cítil Ježiša v srdci, pociťoval v sebe prítomnosť silnej energie. Po prijatí hostie dokázal uniesť aj samotný kostol na ramenách.

Práve vtedy, keď vychádzal z kostola, vyplnil Boh jeho dlhoročné prosby. Stála pred ním krásna žena. Mala čierne vlasy, hnedé oči a vľúdnosť v tráví. Vedel, že je to ona. Pristúpil k nej a prihovoril sa.

- Dobrý deň, krásna pani. Už som vás videl a a ste krásna, teraz by som vás rád aj spoznal.

Začervenala sa.

- Som Magdaléna. Rada vás spoznávam. Páčila sa vám dnešná kázeň?

- Ja som Marek. a veľmi sa mi páčila. Mám rád všetky Evanjeliá. Zo Stareho Zákona milujem knihu Genezis.

- Moje obľúbené je Evanjelium podľa Jána.

Neobvyklejšie stretnutie si ani predstaviť nevieť, ale malo to tak byť. o pár mesiacov neskôr si vzal Magdalénu za ženu. Žili spolu v drevnici, ktorú Marek postavil a Magdaléna sa s ním vždy chodila modliť k lipe. Tvorili dokonalý pár a Marek bol skutočne výnimočný manžel. Dokázal jej vyhovieť vo všetkom.

Toto sa však o Milanovi povedať nedalo. Svoju firmu opäť rozšíril a prijal viac zamestnancov, no staré zabehnuté spôsoby mu zostali – nevyplácal ich načas. Ženy len preberal a žiadny vzťah nebral vážne. Povrávalo sa, že nejakého muža obral o majetok.

Dlhé roky ho jeho brat nezaujímal, no teraz mu začal závidieť. Závidel mu to, že sa mu darí a že má ženu. a hlavne, že je spokojný zo svojim životom a je stále šťastný.

- Preklínam ťa Marek! Prečo nemám to čo ty? Prečo nie som taký šťastný? Som bohatší a lepší než ty.

Marek nakoniec ochorel. Istý podiel na jeho podlomenom zdraví mala aj nenávisť zo strany jeho brata. Dostal však rakovinu pečene. Bol slabý a už sa nevládal starať o záhradu. Modlieval sa už iba v dome a k lipe mu Magdaléna pomáhala iba v nedeľu. Aj táto krátka cesta bolo pre neho vyčerpávajúca. A o pár týždňov neskôr postihla Mareka ďalšia rana osudu. Jeho žena zomrela na aneuryzmu. Lekári jej už nedokázali pomôcť.

Po jej smrti Marek z posledných síl postavil pri lipe malú kaplnku. Modlieval sa tu za svoju milú, no počas jednej modlitby ho vyrušil Milan.

- Ahoj bratček. Prepáč že ťa ruším, ale tá lipa je nebezpečná. Padajú z nej konáre a jej blízko obydli. Môže niekoho zraniť.

- Tá lipa vôbec nie je blízko obydli. Nikomu tu neprekáža. Iba tebe.

- Táto lipa proste pôjde dole. Spravím z nej krásne hranole na nábytok.

JERGUŠ RADAČOVSKÝ

V tieni pravdy

- To nemôžeš spraviť. Celý život som sa tu modlieval, chodil som tu s Magdalénkou. Ten strom a kaplnka je pamiatka na ňu. Maj súcit s chorým človekom.

- Povedal som. Pôjde dole.

- Ak pôjde lipa tak aj ja!

- Výpadni, už ťa viac nestrpím na svojom pozemku! Túto tvoju chatrč zbúram!

Marek dodržal svoje slová a odišiel. Uchýlil sa k sesternici. O týždeň sa však dozvedel smutnú správu. Robotníci najskôr orezali konáre a potom kmeň. Meter po metri. Avšak nešťastnou náhodou jeden kus dreva zavalil Milana. Ochrnul. Dokázal hýbať len hlavou.

Po roku šiel Marek navštíviť svojho brata. Milanova firma pomaly krachovala. Všetky peniaze vrátil do liečby. Nikoho z rodiny nechcel vidieť, no po čase prial aspoň Mareka.

Prechádzal okolo miesta, kde kedysi stála lipa a takmer sa rozplakal. Na mieste našiel len opustený hrubý peň. Vedľa rodičovského domu už nestála jeho drevenička a po kedysi udržovanej záhrade nebolo ani stopy.

Vošiel do domu. Milan ležal v posteli, zatiaľ čo ho opatrovala zdravotná sestra. Len čo zbadal Mareka, poslal ju preč.

- Adelka, nechaj nás. Musíme sa porozprávať.

Obrátil sa k svojmu bratovi.

- Odpusti mi Marek. Všetko zlé čo som ti spravil. Je to všetko moja vina. Už som sa rozhodol, vedľa lipy, bude stáť nová kaplnka, murovaná. a vedľa toho pnika vysadím aj sto lip. Nechám ti rodičovský dom a ja si pokojne postavím drevenicu, kde si kedysi musel bývať ty. Prosím ťa, odpusť mi. Ak mi neodpustiš ty, Boh ma určite neprijme.

Marek sa posadil na posteľ a chytil brata za ruku.

- Vidiš Milan, ľudia sa mi vždy smiali za moju vieru. Hovorili že modliť sa nemá význam. Nikdy som ich nepočúval a modlil som sa ďalej. Modlitba ma vyliečila. Rakovina ustúpila a doktori mi povedali, že s najväčšou pravdepodobnosťou by sa nemala vrátiť. Ja viem že si urobil veľa zlého, ale aj tak ti nemám čo odpúšťať. Bola to aj skúška mojej viery a ty si sa konečne si sa spamätal. Pomodli sa a nepros mňa, ale Boha.

Milan s plačom zdvihol hlavu.

- Ja ani neviem ako sa mám modliť. Naposledy som sa modlil, keď nás mama...

- Tak sa modli so mnou.

Prvýkrát som ju stretol na nábreží.

Nebol som vo svojej koži. V hotelovej izbe som dlho nevydržal. Zavreli ma medzi štyri steny. Mal som čakať, kým si po mňa prídu. Nechcel som byť väznom svojich myšlienok, ktoré ma púťali. Odchod mi nezakázali. Vedeli, že sa vrátim. Nemal som na výber. Odišiel som.

Presekal som sa nočnou premávkou a ocitol vedľa rieky. Doľava alebo doprava. Mohol som si vybrať. Vľavo. Búšili do mňa odsúdenia tých, ktorí sa považovali za mojich blízkych. Už ma nevierali štyri steny, výčitky mizli v diaľke. Napriek tomu som si ich pamätal. Ty si hovoríš kresťan? Myslel som si, že ty by si niečo také neurobil. Si falošný. Prečo sa zahrávaš s mojou náklonnosťou? Nenechám sa tebou ovplyvňovať. Pokazil si meno celej rodiny. Omotal si si ma okolo prsta a potom odhodil, prečo?

Ich slová sa mi vnášali do kože. Každý robí chyby, takmer každému od-pustia. Výnimkou sú typy, ktoré nezapadajú do systému ľudských omylov. Sluš-ní ľudia nemôžu sklamať, je to neodpušiteľné. Najradšej by sa mali rovno za-hrabať do zeme. Miništranti predsa nekazia chvíle ostatným. Som miništrant. Kazim. Zahrabáť.

Nech hodí kameňom, kto je bez viny...

Moje myšlienky vyrušila už zd'aleka. Sedela na lavičke, videl som ju z profilu. Sadol som si neďaleko od nej. Chvilu som ju pozoroval. Postrehla ma. Sedela vzpriamene, zodpovedne si vyberala každú pózu. Vlasy jej viali vo vetre. Videl som, že ma periférne vidí. Vždy, keď som postrehol jej nenápadný pohľad, dal som jej najavo, že sa na ňu pozerám. Lichotilo jej to. Prehrabávala sa vo vlasoch. Lákala ma. Najviac ma vábila milým zakrivením kútikov úst, ktoré na mňa pôsobilo ako afrodisiakum. Na intelektuálnej úrovni. Zabudol som na svoj vnútorný rozpor. Strácal som sa v hĺbke jej očí.

Prvý deň som sa jej nedokázal prihovoriť. Pozoroval som ju, ale chlad ma donútil odísť. V izbe som sa konečne necítil zovretý, premýšľal som len nad ňou. Stala sa mojou múzou. Bol som jej oddaný. Hneď prvú noc ma prestala mu-čiť samota. Prestal som počuť ohlušujúce odsúdenia. Strácal som potrebu veriť tomu, ktorý prišiel dávno pred ňou.

Nasledujúci deň som sa nesústredil na ľudí okolo. Striedali sa okolo mňa,

menil som priestory. Niečo som napísal na papier, niečo vyjadril pohybom. Myšlienky smerovali k nej. Chcel som ju večer opäť vidieť. Nezapamätal som si, čo som robil cez deň.

Zotmelo sa, opustil som hotel a zopakoval si cestu z predchádzajúceho dňa. Ostril som očami. Bola tam. Sedela na rovnakom mieste. Vybral som si lavičku bližšie pri nej. Pozoroval som ju. Páčil sa jej môj záujem, ale nespravila nič viac. Bol som na rade. Začínala mi byť zima, ale odhodlal som sa k pohybu. Zastavil som sa na polceste, keď sa pri nej objavili ľudia. Nedali jej pokoj. Očami ma hľadala celý čas, cítil som jej náklonnosť. Nedokázal som zakročiť. Vzdal som sa.

Situácia sa opakovala ďalšie štyri dni. Cez deň som nevnímal okolie. Čakal som na zotmenie. Chcel som ju. Majetnícky. Prial som si, aby bola iba moja. Zabudol som na svoj predchádzajúci cieľ. Nič nebolo dôležitejšie. Vábila ma svojím postojom, cítil som jej hľadanie v periférii. Už-už som chcel vyskočiť z miesta, niekto ma predbehol. Raz skupina mladých žien. Raz deti, na ktoré dohliadali z diaľky rodičia. Raz pochybní umelci. Nakoniec vyparadený mladík. Keď som zbadať, ako sa k nej približuje, začala vo mne kypieť žľč.

Nahnevane som odišiel do kaplnky. S obrovským tresknutím som si sadol do prednej lavice. To nemyslíš vážne, vravel som Mu ako bývalý priateľ. Bavi Ťa to? Nemôžem byť nikdy šťastný? Čo som Ti urobil? Svet si stvoril na to, aby si ma urážal? Ako dlho si zo mňa musel vytvárať takú tokomiksovú postavíčku? Vieš čo? Zadržni sa!

Nechápal som, čo to do mňa vošlo. Nehanbil som sa. Vynadal som Bohu, nebolo cesty naspäť. Nepomohol mi a len tam ticho stál. Žiadne slová sa ku mne nedostali. Ľudia zjavne mali pravdu. Navonok pôsobím ideálne, ale vnútorne hnijem. Prepadol sa v rebríčku mojich priorit. Hlboko!

Čakala ma posledná noc, posledná možnosť získať ju. Celý deň som civel do steny a ľudia okolo sa mihali. Steny predtým mnou menili farby. Vynechal som večeru a vybehol známym smerom. Našiel som ju na rovnakom mieste. Mal som šťastie, nikto sa pri nej ešte nezastavil. Prekonal som strach a sadol som si vedľa nej.

Myšlienky a predstavy neklamali. Bola úžasná! Začal som rozprávať a pokračoval celú noc. Stále na mňa pozerala zvodným pohľadom, hrabala si vo vlasoch a dráždila kútikmi úst. Vyrozožďal som sa jej z problémov, zodpovedne počúvala. Sama nebola na reči. Dozvedel som sa o nej toľko, koľko som dokázal. O sebe som neklamal. Páčil som sa jej. Nenamietala môjmu riskantnému humoru. Získal som ju. Majetnícky pocit sa stratil.

Rozlúčil som sa a odišiel pred svitaním. Dosiahol som úspech, o ktorý som sa snažil celý týždeň. Nebol som šťastný. Stretnutie dopadlo výborne, no otvorili

sa mi oči. Pokračoval som pozdĺž rieky. Vietor zo mňa vyfúkal posledné znaky egoizmu. Výčitky sa vrátili, ale zhodili mi hmlu z očí. Vedel som, prečo ma zavreli do hotela. Cez deň som pracoval, tvoril som divadelnú hru o svätom Dominikovi. Vyžiadalo si ju národné divadlo. Dostal som možnosť priblížiť veľkého svätca širokej verejnosti. Bez rozdielov. Oľutoval som odlúčenie od Boha. Už som vedel, že som sa uberal zlým smerom. Nevnímal som dni. Žil som len pre večer s ňou.

Kroky ma zaviedli do známej kaplnky. Nadradený tón ma nesprevádzal. Sedel som ticho. Ospravedlnil som sa a zaspal. Zobudil ma zvuk zvonov. Ozvena sa šírila celým kostolom a prenikala do parku. Ráno som dostal poslednú príležitosť naplno sa sústrediť na písanie hry. Na hoteli ju pred prezentáciou garantovi prerobím. Musí byť dokonalá. Povedal mi to môj staronový priateľ. Nepochoyboval som.

Síce som už tušil, kde je pravda, ale cestou na izbu som sa vrátil na miesto, kde som týždeň strácal zmysly. Prvýkrát som ju uvidel na dennom svetle. Sedela na mramorovom podstavci. Autor ju musel vymodelovať s božským vnuknutím. Stál som oproti nádhornej mramorovej žene. Slnko jej dotváralo najkrajšie obrazy. V noci som uveril, že je skutočná, no jej kamenné srdce ma takmer pohltilo.

Na jej kútiky nikdy nezabudnem. Ostané mojou múzou.

Tam, kde rastú stromy

V jednej malej dedinke, ani nie tak dávno, žili dvaja muži. Boli to susedia, ktorí odmalička mali rovnaký sen – sadiť stromy. Napriek očakávaniam mnohých ľudí však medzi nimi nevládla rivalita ani žiadne konkurenčné spory. Pravdupovediac – keby sa každé ráno aspoň nepozdravili, človek by povedal, že jeden o druhom ani nevedia.

Prvý muž bol o niečo mladší od druhého a taktiež o niečo odvážnejší. O rozvážnosti či akejsi zodpovednosti sa však v súvislosti s ním nedalo veľmi rozprávať. Nikto mu však nemohol odoprieť jeho šikovnosť a cieľavedomosť, rovnako ako ani tendenciu riskovať. Druhý muž bol pravý opak – veľmi múdry, zodpovedný, svedomitý, tichý a mimoriadne opatrný. Roky strávil čítaním desiatok kníh o stromoch a ťažko by sa našiel človek, ktorý by vedel o nich viac ako on. Roky utekali a z detských snov sa pomaly stávali reality ich dní. Zatiaľ čo prvý strmhľav zháľal semenka a všetko potrebné, aby mohol začať s výsadbou, druhý starostlivo putoval po krajine hľadajúc tie najvzácnejšie a najkvalitnejšie semenka, ktoré poctivo preberal a vyberal.

Kým prvý muž zasadzal do pôdy prvé stromčeky, druhý ešte stále premýšľal nad vhodným miestom a časom, ktorý by bol pre sadzbu jeho vzácnych semienok ten najpriaznivejší. Prvý muž sa síce o svoje stromčeky nestaral podľa všetkých stanovených pravidiel, no na tom, že si na ich opatere dal záležať, bolo pre každého viditeľné. Stromčeky pomaly ale isto rástli, a boli stále vyššie a vyššie. Zkrátka však utrpel aj prvé straty – niektoré stromčeky napadli škodce, iné zas neustáli silný vietor a husté dažde. Keď to druhý muž zbadal, bolo mu suseda ľúto, no zároveň sa upokojil, že počkať s výsadbou napriek všetkému malo zmysel. Prvý muž však neustrácal svoje povestné odhodlanie a s vierou sadiť nové a nové stromčeky. Druhý muž spoza okna hľadel, ako stromy suseda rastú a rastú zvierajúc v ruke svoje vzácne semenka a vravel im: „Ešte nenadišla tá správna chvíľa, ešte by som sa o vás nevedel postarať tak, ako by ste si zaslúžili a dať vám to, čo by ste potrebovali. Zbytočne by vás len lámal vietor a topil dažď...“ A tak šli dni, týždne, mesiace, roky... Záhrada prvého muža bola už plná krásnych zelených stromov, na rozdiel od záhrady druhého muža – tá bola ešte stále prázdna. Stál v nej len muž, ktorý zvieral vzácne semenka v rukách, čo už spoznali svoje prvé krásy. Keď ho tam prvý muž videl takto nemo stáť, podišiel

k plotu a zavolať na suseda: „Priateľu, na čo ešte čakáte? Tento kraj nepozná muža, ktorý by mohol vysadiť krajšie stromy ako vy, tak čo vám toľké roky bráni k tomu, aby ste ich vysadili?“ Druhý muž sa na neho len zamyslene pozrel, potom pootvoril dlaň a pousmial sa na svoje čakajúce semenka. Po prebdení noci sa rozhodol, že si radu suseda vezme k srdcu a spolu s vychádzajúcim slnkom starostlivo zasadil skoro všetky svoje semenka a čakal, ako sa ujmú. Presne dodržiaval všetky zásady, návody a pravidlá pri pestovaní stromov, no napriek tomu sa zo siedmych semienok ujalo len jedno. „Možno to bolo tým, že už boli staršie a zoschnuté... a možno sa len potvrdilo, že som ešte nebol pripravený a podmienky nepriaznivé... Možnože som iba jednoducho zlyhal...“, vravel si sediač pri jedinom malom stromčeku, ktorý mu ostal. Rozhodol sa ale, že sa postará aspoň o ten jeden, čo mu ostal a do opatery o neho vložil úplne všetko. A naozaj – oplátilo sa – stromček rástol do krásy a silnel. Na tvári muža sa po dlhom čase objavil skutočný úsmev.

Jedného dňa sa však nad dedinou strhla strašná búrka. Všetci sa skrývali do svojich príbytkov, no keď muž videl, ako jeho jediný stromček láme vietor a dažď, rozbehol sa von a zo všetkej sily, čo mu ostala, strom vytrhol zo strachu, že by o neho prišiel úplne. Na druhý deň aj prvý sused badal značné škody a mnoho jeho stromov ostalo zlámaných. Žiadna škoda sa však nevyrovňala strate druhého suseda, ktorý počas celej noci neutíchajúcej búrky úplne premočený stískal svoj jediný stromček v náručí. Ťažko však povedať, či bol viac premočený od dažďa, alebo od slz... Celý čas pri tom nariekal:

„Neveril som ti stromček, neveril, že si dosť silný tú búrku zvládnuť, tak ako ani sebe som nikdy neveril, že sa o teba postarám...“ Muž dúfal, že sa mu ešte podarí stromček zasadiť, ale ten sa už v pôde neujal. Rozhodol sa teda, že sa svojho sna vzdá - aj tak bol už príliš starý, už sa nechcel zase „zbytočne“ namáhať v ten deň sa zatvoril do svojho domu a roky ho nikto nevidel. Všetky knihy o stromoch spálil a ak sa mu zunovalo dívať do steny, nenápadne pozeral spoza okna na susedovu záhradu...

V jednej malej dedinke, ani nie tak dávno, žili dvaja muži. Boli to susedia, ktorý odmalička mali rovnaký sen – sadiť stromy. Obaja žili pre ten sen, no len jeden z nich svoj sen videl živý a taktiež videl seba živého vo svojom sne, ktorý vykvitol v záhradu plnú stromov. Druhého muža naposledy videl, keď na sklónku svojho života stál uprostred svojej prázdnej záhrady dívať sa do zeme a vraviac:

„Všetci ľudia čakali, že s mojimi znalosťami a kvalitami vysadím tú najkrajšiu záhradu stromov, dnes v nej stojím sám a prázdny ako ona, pretože som namiesto stromov sadiť strach, malovernosť a pochybnosti. Čakal som na tú

Spomienky - úryvok

Namiesto úvodu

Ten dražovský kostolček, kolo neho tmavý les.

Keď ja tadial pôjdem, spomínať si budem, čo môj milý robí dnes.

A môj milý ide, ide na svem vranem koničku.

Veselo si spieva a pritom pripína na ľavý bok šablíčku.

Túto pieseň si spievali aj niektorí dražovskí muži i mládenci, keď spoločne bojovali bok po boku v rakúsko-uhorskej armáde počas prvej svetovej vojny na sočskom fronte i pri rieke Pijave. Keď sa im po krvavých jatkách podarilo vrátiť naspäť domov, o svoje zážitky sa podelili nielen s najbližšou rodinou, ale aj s ostatnými ľuďmi v dedine.

Osudy jedného z týchto mužov ožívajú v spomienkach starého báčeho Ferdiša. Okolie dražovského kostolíka - Bačochrašť, Letíše, Barohajť - boli miesta, kde starí mazáci od Pijavy - vďakabohu - s humorným nadhľadom približili kruté a neľútostné obdobie svojej mladosti. Rozprávanie pod širým nebom podfarbené nielen štetotom vtákov či vôňou malín a trúskačiek, ale aj bučaním kráv, mečaním kôz a gagotom husí zanechalo v nás, vtedy ešte detí, nezabudnuteľné spomienky.

Nádherný jarný deň, blankytná obloha zaliate zlatými slnečnými lúčmi... Kúpem sa v mori materinej dúšky s perom v ruke, ale so zatvorenými očami a snívam...

„Nero, Nerko, vráť sa! Nero, počkaj!“ Otváram oči a nechce sa mi veriť – pri mojich nohách sedí akési nepokojné rozstrapkané kľbko, ktoré svojim huňatým vejárom rozvírilo pokojnú voňavú hladinu fialovej dúšky. Z papule vyplazuje dlhý vlhký jazyk a vypúľa na mňa prekvapené ligotavé uhľiky. „Báči, kde ste našli tú pouličnú zmesku?“ „Odkedy sa z teba stala rasistka? Vari sa ti nepáči?“ „To som nepovedala,“ rozpačito odpovedám a nabieram odvahu pohladkať tú huňatú potvorku. Báči Ferdiš sa potmehúdsy usmeje popod striebrom posypané fúzy a prisadnú si. Pravou zdravou rukou si zložia z hlavy vyblednutú rádionku a kýptikom ľavej ruky si z čela i vajcovitej plešinky zotru kropaje potu. „Stále ťa to sem ťahá. Ani sa ti nečudujem. Toto je vzácne a posvätné miesto. Veď sa len pozri, na akom hebkom voňavom vankúši sedíme pod belasým baldachýnom a slnečnou svätožiarou pred Pánovým svätostánkom,“ nostalgicky povzdychnú báči a pomaly sa ponárajú do svojho sna...

najvhodnejšiu chvíľu, pri tom som si nevšimol, že ona čakala na mňa v mojej záhrade. Zvierať som svoje vzácne semienka v ruke a vrazil som im „Nebojte sa!“ - pri tom jediný, kto sa bál, som bol ja neuvedomujúc si, že čas je vzácny rovnako ako to, čo zvieram v ruke – dnes čas zvieram mňa. Bál som sa začať sadiť, lebo som sa bál stratiť. No tú najväčšiu vidím teraz z toho, čo som nikdy nemal. Bál som sa bolesti a zranení, no teraz viem, že človeka vždy viac bolí to, čo neurobil ako to, čo urobil a najviac zranení obdrží z toho, čo nikdy nevidel rásť, ako z toho, čo zasadil. Bál som sa že zlyhám, no mojím najväčším zlyhaním je, že môj sen som nechal umrieť tak, ako dnes umieram ja...

Zrazu všetko stíchlo, aj susedove stromy prestali šumieť, akoby všetko živé i mŕtve vzdalo úctu žiaľu muža vo svojej záhrade. Bolo počuť len stekajúce slzy po jeho vráskavej tvári a malé semienko stromu padajúce do zeme. Bolo to jediné semienko, ktoré si muž nechal. Horčičné semienko, ktoré mu daroval jeho otec k jeho dvadsiatym narodeninám. Starostlivo ho prikryl hlinou a pokropil slzami. Daroval mu svoj posledný úsmev a predtým, ako odišiel, zašepkal: „Mňa musí ubúdať, ale ty budeš rásť... a kým moje telo bude ležať tam, tvoje korene a moja duša bude hniezdiť v tvojej korune spolu s nebeskými vtákmi, môj duch bude prebývať v tebe ako živica. Tak, ako ty si prebýval vo mne po celý čas, aj keď som ťa nevidel.“

O niekoľko rokov, v tej malej dedinke, kde kedysi bývali vedľa seba dvaja muži, dnes ostali po nich okrem chýrov len ich milované stromy. Na jednej strane plota sa pýšila záhrada plná rozmanitých stromčekov a na tej druhej stál veľký hustý zelený strom. Dodnes je známe, že vyšší a hustejší strom v širokom okolí nikdy nevyrástol.

„...Ferdíš, Ferdíš, zase si balamutil decká tými svojimi historčkami o Pijave a kravy mali hody v mladjej agačine pod Grísovou baňou. Ešte dobre, že som prišiel včas a ony sa nedostali až do škôlky v Slimákovvej doline.“ „Nehnevaj sa, Štefan, trochu som si zdiemol,“ prevínilo i zahanbene sa ospravedľujúť Ferdíško svojmu starému kamarátovi od Pijavy. „Ale kde sú deti?“ „Tamto pod kostolíkom zbierajú trúskavice,“ odpovedajú sváko Štefan, hájnik a prisadnú si k svojmu nerozlučnému súputníkovi.

Výberú fajku i dohán, ktorým ponúknu i Ferdíša, pomaly si baľkajú a spomínajú...

„...Štefan môj, zažili sme si svoje. Veď ja s mojou Boriškou sme boli ani nie rok svoji a ona pod srdcom nosila našu Ilonku. A zrazu si páni vymysleli akési nové móresy – vraj atentát a potom rozkaz bojovať za cisára pána.“ „Veru, nevedeli sme, Ferdíško, do čoho ideme, keď sme so spevom odchádzali bojovať za Ferencjózka a vojenská páni nám sľubovali, že víťazstvo dosiahneme skôr, ako opadá listie zo stromov,“ súhlasne pritakávajú sváko Štefan. Obaja sa tak vnorili do svojich spomienok, že ani nezbadali učičraných poslucháčov, ktorí sa okolo nich zhrkli s konvičkami plnými trúskavice a malín.

„Báči Ferdíš, budete nám aj dnes rozprávať o Pijave?“ začali domízať malí zvedavci. „Dnes z toho nič nebude,“ s predstieranou nevôľou odpovedajú Ferdíš. „Kde máte kravy?“ „V Bačochrašti sa pasú pri studničke,“ spokojne odpovedajú deti a nechápu, prečo sú dnes báči Ferdíš taký nevrlý.

V Bačochrašti, v Bačochrašti, zo Slimákovvej doliny ich tam dohnali sváko Štefan. „Deti prevínili sklopili zrak, ale nevzdávali sa. Rudko, ktorého si Ferdíš najviac obľúbil, vari aj preto, že uveril všetkému, čo on, starý mazák od Pijavy povedal, nabral odvalu. S čiapkou plnou špičiek predstúpil pred neho a začal s prosíkom: „Báči, veď sa už toľko nehnevajte, pozrite, čo sme vám nazbierali.“ Ferdíškovi zažiarili v očiach šibalské uhlíky a hneď bolo po zlej nálade. Pred očami mal tanier chutnej voňavej polievky s drobcami, ktorú vedela najlepšie uvariť len jeho Boriška. „Čo už mám s vami robiť, tak si k nám sadnite, ale kravy budete strážiť. Tóno, ty budeš prvý! Neboj sa, nebude to zadarmo, sváko Štefan tí požíčajú d'alekohľad.“ Tóno neprotestoval, práve naopak, bol pyšný, veď sváko Štefan zvesili z krku tú zaujímavú vec s dvoma čarovnými sklíčkami, vďaka ktorým dovidel od kostolíka nielen do Bačochrašti, ale aj na Letíše, Barohajť, Veľkú a Malú pliešku, Lupku a, samozrejme, na Zobor. V tom momente mu všetci chlapi závideli. Vedeli, že Tóno bude mať v rukách vec, po ktorej aj im duša píše, bude sa tváriť, že sleduje kravy, ale uši veľké ako plachtáky natiahne a bude počúvať Ferdíška. Stačí sa len pozrieť na jeho ústa, ktoré síce nič nepovedia, ale zostanú otvorené až dovtedy, kým Ferdíško neskončia...

„Len čo som pol hodiny na varte stál, taliansky útok náhle započal. Štelungy nám horeli, moji kamaráti padali, smutná podívaná na tých ranených,“ začali svoje rozprávanie Ferdíš clivou piesňou zo zákopovej vojny. Po týchto slovách nastalo na chvíľu hrobové ticho. Malí učičranci spozorneli ešte viac, a tak ich bystrému zraku neunikla ani slza, ktorá sa skotúľala po slnkom a vetrom ošľahanej tvári starého Ferdíša. Ako hrom z jasného neba prerušila dusivú atmosféru Rudkova skomolenina, ktorá všetkých pobavila: „Báči, čo sú to tie štelungy?“ „Nie štelungy, ale štelungy,“ opravujú malého zvedavca sváko Štefan s pohrávajúcim sa úsmevom na perách. „Chlapče môj, tak sme volali naše postavenie na bojisku, u nás to boli hlavne zákopy, v ktorých sme jedli i spali, ale hlavne dodávali jeden druhému odvahu, keď sa na nás hnala talianska infantéria,“ snažia sa vysvetliť Ferdíško svojmu najvdámejšiemu poslucháčovi pre neho i jeho rovesníkov veci nepredstaviteľné. „Nebáli ste sa?“ nevzdával sa ďalej malý zvedavec, „ja by som hneď pustil do gátí.“ Všetky deti sa rozosmiali. Ferdíš so Štefanom na chvíľu tiež podľahnú zvonivému zvuku nevinných detských hrkál, ale potom Ferdíš pokračujú ďalej: „Plné gate mali vtedy mnohí chlapi ako hory. Aj ja, o ktorom celá dedina vedela, že mi smrdí tymián, som začal prosiť Pána Boha o pomoc, zmilovanie a záchranu. Nevieť, čo sa stalo, čo nie, ale zrazu všetko stíchlo a ja som už nič nepočul, nevidel... Keď som sa prebral, nohy som mal po kolená v blate, zvrchu ma kropili nebesá. Chvíľu mi trvalo, kým som pochopil, že som ušiel hrobárovi z lopaty. Bol som síce hluchý ako peň, ale oči mi, chvala-bohu, ešte slúžili. Väčšina mojich kamarátov to šťastie nemala...“

Stopy v piesku

Šesť šľapají. Každá iná. Zaplavené morským príbojom a zaviate jemným monzúnom. To však nie je pre teba dôležité. Neobzeráš sa za seba. Kráčaš ďalej. Vpred. Priťahovaná čímsi neznámym. Dva páry šľapajú sa od tých tvojich postupne vzdiaľujú. Nestíhajú za tebou. Kroky sa zrýchľujú.

Zrazu si uvedomíš, že okolo teba je veľa iných. Niektoré bližšie, iné ďalej. Zopár smeruje твоjim smerom, niekoľko opačným.

„Idete so mnou?“ pýtaš sa ich. Niektoré sa stavajú k tvojemu boku, iné pokračujú svojou cestou.

Dva známe páry šľapajú sú však stále v tvojej blízkosti, i keď ich sotva vnímaš.

Vietor, ktorý ti jemne strapatil vlasy sa zmenil na víchricu. Piesok ťa štipe v očiach. Nevidíš. Dva páry stóp sa k tebe priblížili. Stoja po tvojom boku. Pridávajú sa k nim ďalšie. Sú pred tebou. Chránia ťa pred vetrom, pieskom, živlami. Vietor slabne. Búrka sa tiši. Obzeráš sa. Prvý raz sleduješ to, čo po tebe ostáva. To, čo nezničila búrka. Najvýraznejšie stopy.

Stopy sa od teba vzdiaľujú. Ale nie veľmi. Len toľko, aby si mohla napredovať. Aby si dokázala robiť väčšie a väčšie kroky.

Vietor sa opäť zdvíha. Ďalšia búrka. Stopy jedného z tvojich milovaných sa pred tebou strácajú. Pridávaš do kroku a stavias sa pred ne. Teraz nie si chránená, ale chrániš. Čelíš búrke v plnej sile. Dochádza ti dych. Ledva sa držíš na nohách. Registruješ ľudí, ktorí jej čelia rovnako ako ty. To ti dodáva silu. Vieš, že musíš vydržať. Niektorí druhovia padajú alebo utekajú. Ale ty chceš vydržať! Zatínaš páste. Cez piesok v očiach nevidíš. Nieкто ťa chytil za ruku. Intenzita búrky slabne. Alebo je to len pocit? Piesok v očiach už tak neštipe. Konečne vidíš pred seba. Ale teba viac zaujíma, čo sa deje za tebou. Priateľ je v poriadku. Môžeš sa vzdialiť. Prečkala si ďalšiu búrku. Zdá sa ti, že opäť sú stopy jasnejšie než obyčajne.

Pokračuješ v ceste. Odkiaľsi sa k tebe priblížil pár stóp. Kráčate vedno. Občas sa k sebe priblížite, občas vzdialite. Pribúdajú ďalšie páry. S ktorým budeš pokračovať? Ku ktorému sa pridáš? Obzeráš sa dookola. Jeden pár je stále blízko tebe. I pri poslednej búrke bol s tebou. Chytil ťa za ruku, keď ti bolo najťažšie.

„Pod' so mnou! Budem mať oči len pre teba...“

„Nie! Pod' so mnou! Užijeme si veľa zábavy...“

Obzeráš sa k páru, ktorý si pamätáš, keď si mala oči plné piesku. Ten, ktorý ťa držal za ruku.

„Ak chceš, poďme spolu. Nič ti nesľubujem...“ prihováraš sa mu s chabou nádejou.

Chytá ťa za ruku. To ti ako odpoveď stačí. Spájate sa. Stupaje sa prelinajú, dotýkajú, pokrývajú.

Odrazu sa od seba vzdialia. Ale len pre to, aby urobili miesto pre dva drobné páry. Vieš, že tento párik treba chrániť viac než ostatné, ktorým si doteraz pomohla. Druhý pár je pri vás raz bližšie, raz ďalej. Niekedy ani ty nedokážeš držať krok s malým párom stóp. Máš pocit, že ti dochádza dych. Cítiš, že ho musíš dohnať. Ešte nie je čas, aby šiel vlastnou cestou. Nohy sa zabávajú viac a viac. Pozoruješ, ako sa k tvojmu drobnému páru pripája jeden veľký. Spoznávaš ho. Tvoj verný druh. Pridávaš do kroku. Mrzí ťa, že s verným druhom ste sa tak odlúčili. Si pri nich. Obmýva vás morský príboj.

Každým krokom je malý pár dlhší a širší. Medzery medzi krokmi sú čoraz väčšie. Tentoraz mu už nestačíš. Rozumieš tomu. Ale i tak ti tvár chladia slzy. Druh ťa chytá za ruku.

„Už musíš ísť vlastnou cestou. Neboj sa, poradí si,“ chlácholí ťa.

Prikyvuješ. Čosi ti to pripomína. Poľavuješ. Ale to prázdno nedokážeš vyplniť. Po lícach sa ti kotúľajú slzy. Dotyk ruky zosilnel. Máš pocit, že si zabudla, aké to je. Ruky sa preplietajú. Kráčate vedno. Medzery medzi vašimi krokmi sú menšie a menšie.

Pred vami sa zjavujú známe stupaje. Nie sú samy. Po ich pravici sa nachádzajú ďalšie. Jedny väčšie a dvoje menšie. Čakajú na vás. Prispôbujú krok vám i tým menším. Stopy druha sa zmyývajú. Dotyk chybne. Stopy vedľa teba zmizli. Ale ty ich stále vidíš. Napriek tomu vieš, že si sama. Mladší naháňajú ešte mladších, ktorým už onedlho nebudú stačiť.

Obzeráš sa. Kam len dovidíš, ťahá sa cesta. Raz širšia, inokedy užšia. Sem-tam poškodená morským príbojom. Občas rozvetvená. Niekedy zreteľná, inokedy matná. Hľadáš na svoje nohy. Viac a viac sú chladené morom. Voda ti siaha po členky. Ešte raz sa obzeráš. Výzeráš spokojne. Príboj zosilnel a utíchol. Stopy sú preč.

Študentský život

– Mám chuť zakričať „si krásny človek“ bez toho, aby som ťa videl. Mám chuť povedať, že vek nie je podmienkou múdrosti, ale skôr zvedavosť, skúsenosť, vedomosť, empatia, láska. Ale hlavne milosť. – Zapísal som si do denníka k dátumu 21. august.

Píšem si doňho myšlienky a dojmy skutočne len občas. Preto ho volám Občasník. Za túto koncepciu uchovávaní minulosti pre budúcnosť vďačím zrejme svojej pravej, citlivej, hemisfére.

Od mala som inklinoval k umeniu a k humanitným odborom, ktoré v škole mali vždy svoje vyhradené druhoradé miesto. Sympatie či pochopenie pre literatúru som si tam udržiaval v tajnosti, voliac súdržnosť pred pocitom straty svojho miesta v kolektíve.

Poézia ma oslovila neskôr. Takpovediac v pravý čas.

Niekoľko sa potrebuje vyjadrovať inak ako všedne. A nie iba slovami. Zdalo by sa, že poézia mala väčšiu snahu vyjadrovať vnútro, ako mala próza. Lebo nehovorí iba slovom? Musí sa doňho, ako keby skryť a schovať zaňho otáznik...

Čiastočne ma k poézii priviedol Fero. Spolužiak z výšky. Ale nebola to poézia, ktorá nás spájala. On ju väčšmi písal – romanticky, čisto, okrasne – ako čítal. Ja som zatiaľ listoval Novomeského, Kostru, Wolkeru... Okrem poézie, fotografie a sledovania cien v antikvariátoch sa venoval najmä budovaniu osobnej bibliografie v oblasti kultúrnych dejín a miništrovaniu vo filiálnom kostole sv. Michala, kdesi na Kopaniciach, kde som síce bol pozvaný, ale nakoniec tam nebol. Zajtra sa stretneme v Nitre, kde sme pár rokov, myslím pochtivo, študovali.

Odpísal som na poslednú správu a ľahol si do postele s pocitom dočasnej nezávislosti od internetových vzťahov. Väčšinou je to však potreba po strate tlaku z vonka. Nie túžba po odpovedaní. Niektorí tomu hovoria slušnosť...

Bolo už po poľnoci, keď som sa pri lampe domodlil deň novény k svätej Rite. Patrónka neriešiteľných situácií. Tento po-poľnočný čas je pre mňa súčasťou dňa, čo uplynul. Modliť sa do 23:59? Nevieť... Každopádne – Je nezvyčajné v lete ísť na stretnutie s Ferom, – pomyslel som si.

Nie je nezvyčajné, ak je ráno pri Zvolene hmľa.

Pred obedom som pricestoval na západ pod Zobor. Pri stretnutí som si vypýtal viedenskú kávu. Príležitosti som tým vedome pripísal istý biľag jedinečnosti, nakoľko kávu nepijem. Ale po pravde mi chutila viac šľahačka.

„Píšeš niečo?“ opýtal som sa.

„Nič,“ odpovedal.

„To, čo mi slúžilo na inšpiráciu kedysi, mi je dnes skôr na znechutenie,“ dodal.

„V poslednej dobe sa mi zdá, že poézia vzniká najmä z jej nedostatku, alebo až z nemožnosti jej žitia. Niekoľko ju jednoducho žije a nepotrebuje písať o svojom štástí. Ale možno, že si ceníme viac situácie predstavené, ako skutočné momenty, ktoré by nakoniec aj boli podobné tým vysnívaným. Smútok, nedosiahnuteľnosť, ale hlavne túžba sú tými podnetmi... Je ťažké písať radostné básne.“ Zareagoval som.

„Stále sa ti páči Anna?“ opýtal sa ma trochu pousmiate.

„Často sa mi o nej sníva. Ale snažím sa už na ňu nemyslievať. Bol to náročný polrok. Keď je možnosť a som preč, tak jej vždy pošlem pohľadnicu. Má to rada.“

„Nedávno som na výlete v Budapešti spoznal chalana, možno o pár rokov staršieho odo mňa, ktorý žije spaním. Stretli sme ho na obed pri Keleti. Bol tam so psíkom na vodičku. Išiel si pravé domov pospať. Niektoré kamarátky ho poznali, lebo s nimi chodil vysokú, ale nedokončil. Nezaspával len v škole, ale aj do školy. A myslím, že sa baví. Sympatický.“ Dodal som na margo snov. Pomysliac si pri odpití, že to, čo by bolo od nespontánnej, nalínajkovanej a systémovej «skutočnosti» označene za «surrealizmus» je vlastne to ľudské...

To nám aj bolo kedysi s Ferom ľúto, že mužov, čo dnes píšú, alebo len majú radi poviedky a básne, vnímajú ako slabochov. A pritom...

„Písal si mi v liste, že roky pribúdajú a stále žiadny pevný bod na obzore. Ja zo skúsenosti zas dochádzam k tomu, že ak si dlhodobo predstavujem jeden spôsob života, či manželstvo alebo kňazstvo, začínam mať dojem, vieš, že je to to pravé. Vlani, keď som chodieval po kláštoroch, veril som a možno som sa niekedy aj bál, že na to, aby som bol šťastný, si musím vybrať to, čo chce odo mňa On.“

„Vraj je pri rozhodovaní dôležitý pokoj,“ povedal pozerajúc dole.

„Ten som mal raz. Nie v klástore...“

K poézii neprivádzajú inšpiráciou známi. Ani k zápalu pre štúdium zdanlivo náhodné okolnosti. Ale cez nich Boh.

Pre niekoho predstavujú študentské roky voľnosť, samostatnosť, otváranie seba svetu a pre všetkých niečo nové. Nové možnosti. Pre niektorých je to čas hľadania. Často hľadania bez nachádzania. a nachádzania skúseností pre ďalšie hľadanie.

Kludia – úryvok

„Čo dnes cítite?“

„Dnes? Svetlo, teplo, ticho, dokonalé ticho.“

Takúto odpoveď nečakal.

„Nič viac?“

„Čo by malo byť viac?“

Vznášali sa ďalej vedľa seba. Známy historik a novinár. Rozhovor musí byť do zajtra hotový a odpovede sú jedna horšia ako druhá. S osobnosťou takehto formátu musí ale jednať slušne.

„Momentálne ste najuznávanejšia osobnosť planéty a vy cítite dokonalé ticho.“

„A čo by ste chceli viac?“

Redaktor vzdal rozhovor o pocitoch.

„Ste tvorca principiálne novej klasifikácie ľudských dejín. Každý človek na tejto planéte sa bude učiť to, čo ste vytvorili. Mohli by ste vašu teóriu priblížiť našej generácii, ktorá sa v škole učila niečo iné.“

„Ľudské dejiny boli doteraz chápané ako boje určitých územne a ideovo daných zoskupení proti sebe. Vojny, dohody, tajné vyjednávania. Učili ste sa dátumy bitiek, podpisu zmlúv, prijímania zákonov. Všetko vyzeralo jasné, plné súvislostí. Niekde panovníci postupovali čestne, inokedy akoby stratili zábrany a tlupa proti tlupe politikov nacvičovala a realizovala útoky zozadu. Ale v konečnom dôsledku všetky tie zmluvy, zákony, bitky a tajné dohody boli bezvýznamná detská hra. Dejiny sú v skutočnosti dejiny individuálneho vzťahu jedinca k sebe samému a k dobru. Nazvime to dobro Bohom. Dejiny sú o schopnosti vnímať a prijímať dobro. To sa u každého človeka individuálne cyklicky mení. Ráno je táto schopnosť iná ako večer, v lete iná ako na konci jesene, v mladosti iná ako v zrelom veku. Individuálne cykly prerastajú do cyklov globálnych. Striedajú sa generácie božské a generácie svetské, generácie intenzívneho vonkajšieho zážitku a generácie tvrdej práce, generácie duchovné. Cykly sa neúprosne opakujú, jediný čo sa mení je rýchlosť zmien. Pri každej zmene je nutné pretlačiť sa hrdlom fľašky, tak ako sa d'aleko na severe Európy tlačí príliv úzkym ústím zátoky a vyrába krásne, ale smrtiace víry. Ten, komu sa podarí ústím zátoky preplávať, je rýchlo strhnutý do nového priestoru, ostatní sa hojdajú na mori a čakajú na

ďalšiu šancu. Alebo to nevydržia a utopia sa.“

Redaktor príliš nechápal.

„To sa ako čo budú učiť naše deti.“

„Budú klasifikovať dejiny na obdobia podľa vzťahu, o ktorom som hovoril – vzťahu jedinca k sebe a jedinca k dobru. Z toho prirodzene vyplynie aké vojny, dohody, zákony sa dajú v tomto období čakať.“

Redaktor stále nechápal.

„Je to príliš abstraktné, nemohli by ste nám to vysvetliť na nejakom príklade?“

„Najlepší príklad je asi prechod z obdobia Adorácie umelých tiel do nášho Radikálne teofijného obdobia...“

„??“

„O období Adorácie umelých tiel by sa dalo hovoriť od chvíle, keď individuálne rozhodovanie bežného voliča pri zdanlivo demokratických voľbách a konkurzoch začalo byť založené výlučne na vzhľade kandidátov. Vďaka atraktívnemu vzhľadu ste vyhrali konkurz a získali lukratívne miesto. Dobré ste sa vynímali na plagátoch a len preto vyhrali voľby. Vzhľad hýbal dejinami. Každý mal preto snahu si telo upraviť tak, aby bol úspešný. Krásna ukážka mojej teórie: nové dejinné obdobie sa vyvinulo nie v dôsledku nejakých dohôd, vojen alebo povstaní, ale pre individuálnu potrebu každého človeka byť úspešným. A k úspešnosti viedla v tomto období cesta cez vzhľad, pretože akýmsi spôsobom sa v kolektívnom ľudskom vedomí sformulovala axioma, že dobrí a schopní ľudia musia byť pekní. Komicke bolo, že sa rodili deti prekvapivého vzhľadu, pretože nikto nevedel, ako v skutočnosti vyzerajú ich rodičia, ale to bolo rýchlo zahladené. Keď ste mali dobrého plastického chirurga, mohli ste pohnúť dejinami. Až zrazu všetci vyzerali rovnako, v zhode s obecným ideálnom súvekej krásy, a nebolo kritérium, ako vybrať vodcu. Muselo prísť úzke hrdlo fľašky.“

„Čo vojna o energetické zdroje a vodu? Čo Norilská dohoda? To predsa hýbalo dejinami v dobe, keď končilo obdobie, ktoré ste definovali ako Obdobie adorácie umelých tiel.“

„To myslíte, že tie uniformné plastové figúrky, zvolené za politikov pre svoj dokonalý vzhľad, ktoré k tomu žili d'aleko od reálneho sveta, ešte niekoho zaujímali. Podpisovali si svoje dohody, nadsení sami sebou. Nebol už nikto, kto by tie dohody uviedol do života. Drobný človek sa zaoberal tým, že chcel spokojne žiť a nechcel vyzerať rovnako ako sused. Chcel byť užitočný, pravdivý k iným aj k sebe, chcel byť oslobodený od diktátu svojho vzhľadu...“

„Bez krásneho tela?“

„Bez systému, ktorý po ňom dokonalé telo vyžadoval.“

„Ľudia chceli byť dobrí a nie úspešní. Chceli prežívať svoju nedokonalú originalitu. Keď doba dozrie, objaví sa úplne rovnaké túžby v ľuďoch skoro v jednom okamihu na mnohých miestach na svete. Potom musí prísť niekto, kto zakričí: Kráľ je nahý!, a lavína sa spustí...“

Historik sa zrazu začal pozorovať z odstupu. Zaplavilo ho mrazivé tajomstvo o tom, ako sa dostal až k dnešnej sláve. Zamrazilo ho z vlastných múdrych rečí.

Zrazu sa videl ako mladíček. Cítil stále to mrazenie.

„Klaudia!“

Zastavila. Pozreli sa na seba a obidvaja všetko vedeli.

„Konečne.“

Plávali spolu. Viac slov nebolo treba. Boli šťastní, že sa našli, tí čo boli stvorení jeden pre druhého. Konečne ucítil plnosť. Plnosť, ktorá mu chýbala.

„Si môj pokoj.“

Výslovila presne to, čo cítil. Našli si svoj byt. Vzali sa. Boli rodina. Naplnenie ľudskej existencie.

Presne si pamätá ten večer. Uplynulo dosť rokov od ich zoznámenia. Krásny pokojný večer. Všetko plynulo tak, ako má. Kráčali po Božích cestách. V jednej krátkej chvíli ten pokoj skončil. Už ho nechcel.

„Klaudia!“

Otočila sa.

„Chcem, aby si sa správala nevypočítateľne, chcem, aby si ma nahnevala, chcem, aby si mala telo, po ktorom by som túžil, a ktoré by starlo a ja by som si na to musel zvykať.“

OBSAH

Odkaz Pavla Hrtusa Jurinu v Kysuckej knižnici v Čadci k 100. výročiu	3	Lenka KÓNOVÁ	37
narodenia Pavla Hrtusa Jurinu	10	Miroslav GÁLIK	38
Lucia ČESÁKOVÁ	13	Magdaléna MARTIŠKOVÁ	39
Július HOMOLA	16	Jozef PÁLENÍK	42
Júlia RAKOVSKÁ	17	Edita ĎURČOVÁ	47
Karolína KOVÁČOVÁ	19	Lucia HERCEKOVÁ	52
František PLÁTENÍK	21	Jana BELKOVÁ	56
Lucia KIÁCOVÁ	22	Danica JANČÁRYOVÁ	59
Alexander ZAMBORSKÝ	23	Judita ĎURČOVÁ	63
Marek DROZD	24	Jana CIGÁNIKOVÁ	67
Anna LAŽOVÁ	25	Jozef KOTTRA	69
Mária ŠTRAUCHOVÁ	27	Eva EPERJEŠIOVÁ	72
Viera BORBAŠOVÁ	28	Daniel ŠIMÁŠEK	75
Zuzana MARTIŠKOVÁ	29	Jerguš RADAČOVSKÝ	79
Alžbeta ŽATKOVÁ	30	Veronika VOZÁROVÁ	82
Pavol ONDRIK	32	Mária IVANČÍKOVÁ	85
Mariana IBRAHIMI	33	Monika KUBRIČANOVÁ	88
Jana CIGÁNIKOVÁ	34	Ondrej ŠÁLY	90
Magdaléna TKÁČOVÁ	35	Katarína HOLCOVÁ	92
Alžbeta PAVELOVÁ	36		
Terézia ŠMÍDOVÁ			

Literárnu súťaž a sprievodné podujatia z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia
Spolufinancovanie zabezpečil Žilinský samosprávny kraj

Názov: JURINOVA JESEŇ 2019

Zborník vybraných prác Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby

Texty uvedené v zborníku neprešli jazykovou úpravou.

Vydala:

Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Zodp. redaktor:

Janka Bírová, riaditeľka Kysuckej knižnice v Čadci
Helena Pagáčová, Viera Višňáková

Zostavovatelia:

Varínska tlačiareň

Tlač:

200 ks

Náklad:

2019

Rok vydania:

978 - 80 - 88708 -68 -1

9788088708681

ISBN:

EAN:

